

Pogon se začinja

Foto M. Rijavec, LD Horjul 1960

Zelena vejica na grob

VSEM LOVCEM - ŽRTVAM V OSWIECIMU

Dvajset let je minilo odkar je nemški okupator v poljski Šleziji zgradil najgnusnejši kombinat smrti, matično taborišče Oswiecim (Auschwitz) s podružnico Brzezinka (Birkenau).

Sekcija internirancev pri OOOB v Celju je v počastitev 20-letnice vstaje organizirala obisk tega zloglasnega taborišča. Po težavnih tehničnih pripravah je 10. julija 1961 nad sto ljudi, t. j. preživelih internirancev in svojcev v taborišču umrlih internirancev s tremi udobnimi avtobusi krenilo iz Celja proti Ljubljani in po avtocesti čez Hrvaško, Vojvodino, proti madžarski meji. Kakor običajno, so tudi to pot bile carinske formalnosti zamudne. Prebresti je bilo treba od Jugoslavije preko Madžarske, Čehoslovaške do Poljske, šest carinskih zapornic. S precejšno časovno zamudo smo obstali v zgodovinskem poljskem mestu Krakowu, od koder je le še 46 km do Oswiecima. Čim bliže smo prihajali namembnemu kraju, tem tesnobneje je postajalo v avtobusih. Vsi smo čutili v sebi velik nemir. Pred mnoge oči so stopile plašne sence preživelih strahot. Avtobusi so obstali in treba je bilo še zadnjih psiholoških priprav, da ne bi bili prvi vtisi v taborišču živčno preveč porazni. Vhod v taborišče še nosi sramotni napis »Arbeit macht frei.« (Delo sprošča). Sprejeli so nas vodiči in nas po skupinah vodili po tem nekdanjem tolikokrat prekletem in objokanem velemestu groze. Samo podružnično žensko taborišče Brzezinka je zavzemalo 185 ha površine, natrpane z lesenimi barakami brez oken. Tega so Nemci v svojem paničnem begu deloma porušili misleč, da bodo s tem zabrisali sledove svojih grozodejstev. Najprej smo hodili po moškem taborišču, v katerem so Poljaki uredili muzej, muzej največjih strahot v zgodovini človeštva. Štirinajst velikih zidanih zgradb je danes le muzejska priča, kaj se je dogajalo v taborišču z ljudmi, ki so pomenili samo kartotečno številko. Kupi oblek, kupi čevljev vseh vrst, očal, ostrizanih las vseh barv, jedilnih posod in pribora, kovčkov, zobnih ščetk, brivskih čopičev, otroških oblek, različnih protez in ortopedskih pripomočkov, do navitih bal lasne tkanine, saj ti kupi v muzejskih vitrinah, so le delček tistega, kar je bilo tam nagrmadenega na vagone in v teku časa že uničenega ali uporabljenega. Vse to so preostali rekviziti tistih,

ki so jih kot številke tirali v zaplinjevalnice ali jih drugače pokončali ter sežgali v krematorijih.

Na velikem taboriščnem dvorišču stoje še vislice z desetimi kavljji, kjer so na »apelih« ob sadističnem uživanju nacistov obešali svoje žrtve. Tam dalje je taboriščna ambulanta, od koder je bila še edina pot v zaplinjevalnico. Po stenah taborišča vise fotografije taboriščnikov ter razne slike živih človeških okostnjakov. Posebno grozo vzbujajoč je blok smrti, kjer so hranjene razne mučilne priprave. V kleti stoje mučilni bunkerji, na dvorišču stena smrti, kjer so streljali ljudi, ki so se kaj pregrešili zoper taboriščni red ali zaradi izčrpanosti niso mogli več delati ali pa so jih streljali za zabavo in vadbo. Vse to ogromno taborišče je bilo obdano z visokim prepletom bodeče žice z elektriko visoke napetosti. Vsak dotik žice je pomenil smrt.

Med stotinami koncentracijskih taborišč po okupirani Evropi, ki jih je vzdrževal hitlerjevski režim, je bil Oswiecim eno največjih in tudi najgrozovitejših taborišč. Tu skozi so šli milijoni žrtev, ki se niso več vrnile. Podatki kažejo, da so bili poleg Židov, največje žrtve Poljaki, Rusi, Jugoslovani in Francozi. V posebni dvorani je razpeto 25 državnih zastav, ki predstavljajo 28 narodov, katerih ljudje so bili žrtve tega pogubnega taborišča.

V posebni sobi stoji velika žara s pepelom sežganih žrtev. Tu so v nemi boli in solznih oči naši obiskovalci položili vence in šopke ter prižgali sveče v spomin svojim materam, očetom, bratom, sestram, sinovom, hčeram ali sorodnikom, ki so pred leti tu trpeli in nečloveško umirali.

Za pregled vsega bi potrebovali dva dni ne le pol dneva, po katerem smo ob zelo skromnem spomeniku oswiecinskih žrtev imeli žalno komeemoracijo; položili smo trnjeve vence in prižgali sveče. Vsem žrtvam-lovcem sem k spomeniku pod zastavami 25 držav, ki so tu obležali, položil zeleno smrekovo vejico v večen spomin nanje, ki so umrli za svobodo svojih narodov in svoje domovine. Večna jim slava!

Vse to je ena sama velika obtožba, nečloveške okrutnosti nacizma, sramotna zgodovina dvajsetega stoletja, v katero je posegel Hitler s svojimi sadističnimi grozodejstvi.

T. V.

Ne omalovažujmo perečih vprašanj

Če je človek neki stvari predan, je za vse opazke slep in gluhi — bi rekli. To je že res, toda le do neke mere. Ko pa je mera polna in če je to preveč pogosto, se je treba zamisliti. Ker pa je moja mera potrpežljivosti ob pogostih zbadljivkah na račun lovstva prepolna, želim še kaj doprinesiti, da bodo obrekovanja čim manj upravičena.

Pogosta človeška lastnost je preveč razviti čut za odkrivanje napak drugih. Navadno in lahko so te napake še tako neznatne, so zadosten vzrok za prikaz nečesa v prav temni luči. Prav navajanje nekaterih negativnih lastnosti, ki jih navadno ljudstvo pripisuje lovstvu, se mi zdi velika nezasluzena krivica. Le pomislimo na celo vrsto ljudskih pregovorov, ki po večini ne povzdigujejo lova v najbolj svetli luči. Pregovori sami, ki so odraz zaostale preteklosti, me ne motijo v toliki meri kakor zbadljivke o nehumanosti, brezsrčnosti, zapravljenosti, brezdelju in še o mnogočem na račun lovcev. Če bi bile te lastnosti res nepogrešljive spremljevalke lovca, bi ne kazalo drugega, kot čim prej in za vselej odložiti puško. Toda ker so povečini plod nevednežev ali pa hudobnih jezikov, moramo kljubovalno vztrajati in si prizadevati, da v največji meri pokažemo lik pravega lovca.

Ko tako razmišljam o bistvu lova in človeku-lovcu, kot pravem, poštenem, nesebičnem požrtvovalnem ljubitelju narave, se mi zdi naravnost nerazumljivo, kako je mogoče, da ljudje vidijo v nas vse napačno in zgrešeno. Mar jim res niso niti malo znane lepote in doživetja, ki jih nudi narava in ali so tako malo poučeni o preobrazbi lovstva v povojnih letih?

Pri brskanju po spominih o doživetjih in dogodkih v lovskih vrstah, res ni mogoče trditi, da teče že vse brez najmanjše napake, dosledno po načelih, ki jih določajo poleg zakonitih predpisov še običaji lovske pravičnosti in etike tovarništva itd. Čeprav smo napredovali že daleč od časov, ko so privilegiranci izvajali lov povsem samovoljno, ob velikih pojedinah in popivanjih, mnogokrat v absolutnem nasprotju z lovsko pravičnostjo in etiko, čeprav je dosežen v pogledu discipline in zavesti članstva viden napredek, so še neredke izjeme, ki s svojimi neodgovornimi početji obnavljajo lik preživelega lovca. Le spomnimo se primerov, ko zavijejo udeleženci jesenskih skupnih lovov na malico k zidanicam. Če po taki malici spregovore puške samovoljno ali so strelili na stojiščih skrajno neresni in se sklicujejo kakor pastirji, ostane to pač »doma« in vedo le povedati opazovalci, da so bili »jagri« dobre volje. Toda, če bi prišlo po taki malici do nesreče (kar se na lovu neredko zgodi), bi bila

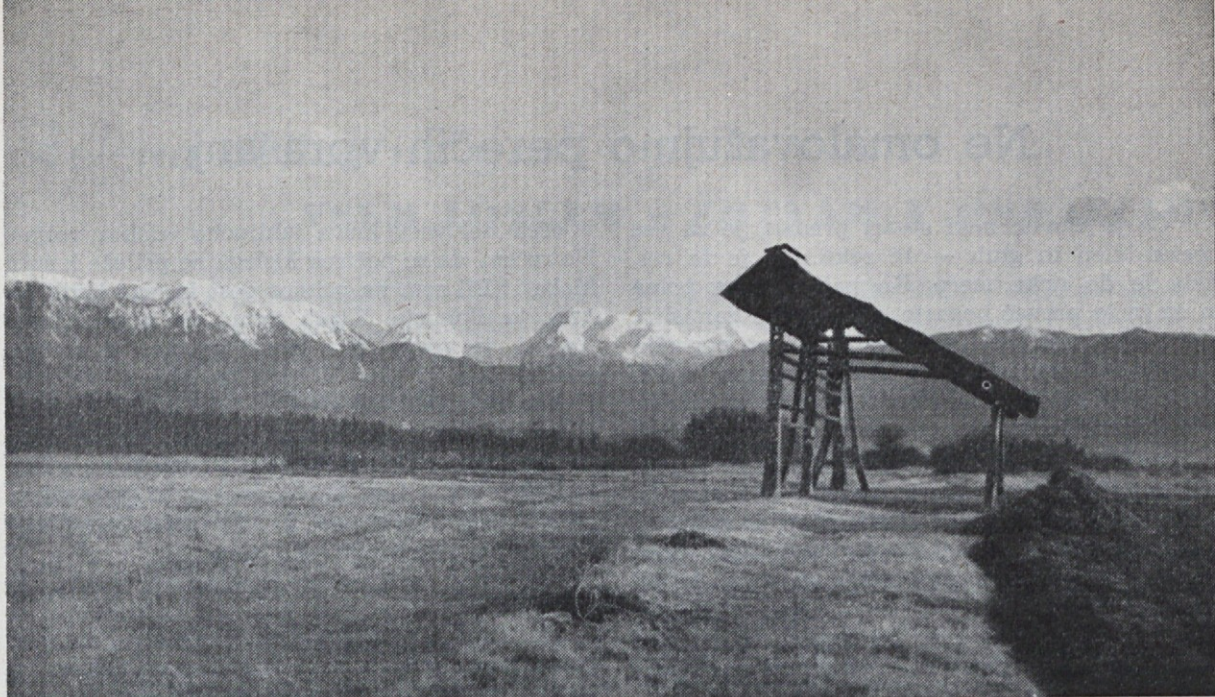
v očeh nelovcev kriva izključno »dobra volja«. Ne rečem, da se požirek kislega ne prileže k suhi klobasi! Bil sem na primer gost in smo lovili ob vznožju Pohorja. Kljub temu, da ni manjkalo kmetij, je vodja lova izbral prostor za malico sončno jaso in prav z užitkom smo se založili. Nekdo bo mislil, da smo po taki malici klavrno odšvedrali na svoja mesta. Toda ne. Ni manjkalo zabavnih besed, le disciplina je ostala na višku in brez dvoma tudi uspeh. In kar je poglavitno, zavest udeležencev, da je bilo delo opravljeno z vso resnostjo sodobnega lova.

Prav nič vzgojne in posnemanja vredne se mi ne vidijo ponekod udomačene navade, da je lovec za vsako nepravilnost »kaznovan« s štefanom vina. Tako so na primer prve besede, če zamudi lovski posvet, občni zbor ali podobno: nič ne škodi, štefan vina! Pa če si nekdo nabavi novo puško, zopet štefan. Če dobi rogovje uplenjenega srnjaka ob ocenjevanju rdečo piko namesto zelene, zopet vskladi nepravilnost štefan vina. In tako se ta pavšalna kazen ponavlja še in še. Koliko in kako to pripomore k prevzgoji v zares dobrega in preudarnega lovca, ne vem. Vem le, da človek, ki ga v lovske vrste ni pripeljala potreba po hlajenju grla, malo čudno gleda na take običaje.

Pravi škandal za naše vrste predstavljajo nekateri člani, ki iz simpatije ali prizanesljivosti, morda pa tudi iz strahu zamiže ob delovanju divjih lovcev. Prav zgovorno je v 6. številki t. l. opisal nekaj primerov tovariš Anton Rozman iz Lovske družine Rankovci.

Napačno bi bilo misliti, da so to osamljeni primeri. Prav gotovo so še mnogi, ob katerih pa tisti, ki jih odkrijejo, tako zamiže, da javnost za njih ne izve. Da se najdejo izrodki, ki se pečajo s toliko osovraženim divjim lovom, nam je vsem znano. Težek udarec za našo organizacijo pa je spoznanje, da lovske družine ob nezadostnem pretresu preteklosti slehernega prosilca, sprejmejo v lovske vrste mnogokrat ljudi, ki niso vredni tega zaupanja. To mojo sodbo docela potrjuje opis primerov v zgoraj omenjenem članku. Posebej me še presenečajo opisani primeri in se mi vsiljuje vprašanje, kaj čakajo vodstva teh lovskih družin, da trpe take ljudi v svoji sredini. Za vsakega poštenega lovca bi moralo biti ponižujoče spoznanje, da trpi v svoji bližini strahopetnega odpadnika zelene bratovščine. Za omenjene primere bi se morali bolj pozanimati in jih razčistiti v višjih forumih našega lovstva.

Nič čudnega ni torej, da se ljudje še spotikajo ob lovcih. Slab glas se sliši v deveto vas, pravi pregovor. Prav gotovo se glas o nezdravim

Mengeško polje

Foto F. Kersnik

pojavih, ki jih povzročajo nekateri neodgovorni posamezniki, sliši še dlje in meče temno senco na ostale, čeprav poštene, predane člane zelene bratovščine. Da pa bo teh pojavov iz katerega koli spredaj opisanega področja vedno manj, je naša dolžnost, da sproti najstrože obračunamo s krivci. Nič zato, če se število članstva lovskih družin nekoliko skrči. Še vedno je bolje, če so pravice zaupane manjšemu številu treznih, delavnih in zanesljivih ljudi, kot pa celemu nizu »številka«, ki jim je navadno dvig lovstva deseta briga. S svojimi nezdravimi odnosi predstavljajo le izrazito coklo v razvoju lovstva, povrhu pa še jemljejo voljo vrednim članom in jim kvarijo ugled.

Toliko o problemih s katerih odstranitvijo bi pridobila naša organizacija popolnoma drugačno podobo v prenekaterih očeh.

Poglavje zase predstavlja seznanjanje javnosti z vlogo lovstva, kot pomembno panogo našega gospodarstva, z lepotami in doživetji, ki jih nudi v neizčrpni meri narava in njeni prebivalci. Le redki so primeri, da zasledimo kak tak sestavek v naših dnevnikih časopisih. In posledica te »suše« na lovskem literarnem polju je nepoznanje namena lovske organizacije v socialističnem družbenem redu, nepoznanje lika sodobnega lovca, nepoznanje truda, požrtvovalnosti, delavnosti, samoodpovedi in tovarištva, ki mora prevevati vsako pošteno lovsko srce. Če zvalimo krivdo za naš molk o lovstvu na uredništva časopisov, ki imajo za naše prispevke navadno gluha ušesa, še nismo opravičili naše brezbržnosti do lovske literature. Vsi člani lovske organizacije smo naročniki glasila »Lovec«, ki

prinaša v svojih mesečnih izdajah prav zanimivo pa tudi poučno vsebino. Če prebiramo članke, navadno ne prezremo avtorja. Toda ob tem odkrijemo nič kaj razveseljivo ugotovitev, da se oglašča od približno 11 000 organiziranih članov SLD, le peščica članov, ki s svojimi prispevki doprinašajo k životarjenju Lovca. Tudi nedavni ukrepi lovskih družin z zadolžitvijo po enega člana za dopisništvo niso spremenili stanja. Če pa zamudi številka svoj termin, pa že tako nestrpnost čakamo njenega izida. Včasih smo celo kritični do vsebine in oblike Lovca. Pri tem pa niti malo ne pomislimo na težave, s katerimi se ubada urednik pri sestavi glasila, še posebej, če se pojavi v uredniški mapi »suša« in preti nevarnost, da bo glasilo »usahnilo«. Prav gotovo ta naša brezbržnost za glasilo, ki je trajno ogledalo vsega našega dela in življenja, ni pohvalna. Vse naše prizadevanje za dvig lovstva, ves trud v pogledu gojitve divjadi, vsa opažanja in doživetja v naravi zblede in gredo v pozabo, če jim ne damo trajnega mesta v glasilu. Prav naše glasilo je lahko najzgovornejše zrcalo vseh naših uspehov in napredkov v lovstvu, ki lahko jasno in neizpodbitno pouči vsakogar, da sodobni lovec ni le dobičkar, ni človek, ki bi iskal v lovstvu sprostitev težko brzdanih nagonov, pohlepa po mesu in krvi, ampak je nosilec najlepših idealov, ki dobe svojo popolnost prav v naravi. Vsak izmed nas naj si prizadeva tudi v tem pogledu doprinesiti k naši skupni stvari. Spoznanje, da smo storili za procvit lovstva vse, kar je v naši moči, in primerna nagrada za vsak objavljen prispevek bo naše zaslužen plačilo.

Viktor Čeh

Ali ima sploh še smisel . . .

Težko pričakovani čas pogonov je končno napočil. Oktober že jasno kaže svoje rumeno-rjavo lice, jutra pa so že občutno hladnejša. Jeleni so se že ohladili, le tu in tam se še oglasi kateri. S pogoni pričnemo pri nas, ko je že polovica listja na tleh. Danes nimam namena opisati dobro organiziranega lova, na katerem preživim najlepše ure v lovskem udejstvovanju, pač pa lov, ki je vse kaj drugega kakor skupni lov na veliko divjad, ki je v našem lovišču ne manjka.

Zadnji klanec premagujem, ko manjka še nekaj minut do zбора, ki je določen ob sedmi uri pri Kočah. Nisem prvi. Tam je že lovec Jaka in dva gonjača-nelovca. Po polurni zamudi nas je z gonjačema natanko 16. Na sestanku določenega vodje lova še ni. Ker je že skrajni čas, da odrinemo na prvi pogon, izberemo za vodjo Ceneta, ki je sicer odličen lovec in poznavalec terena v tem predelu lovišča, manjka pa mu odločnosti pri vodenju lovcev, različnih značajev in nagnjenj. Po kratkem upiranju se končno vda. Pred odhodom namerava podati še nekaj potrebnih navodil glede izvajanja lova in pazljivosti pri streljanju na divjad, vendar umolkne, ko sliši opazko nestrpnega Srakarja, da je to nesmisel in da smo to že stokrat slišali. Sosed Mitja nato vzdihne: »Fant, pazi na glavo, nič dobrega se ne obeta.«

Kolona gre za Cenetom v gozd, spredaj mladi, zadaj mi starejši. Razdalja med prvimi in zadnjimi se očitno veča. Dohitimo jih na robu predela, kjer bo prvi pogon. Čakali so nas. Vodja opozarja na tišino, vendar ne zaleže mnogo. Nato prosi naj stopi osem strelcev naprej, zeleno z risanicami oz. s kroglo. Ker ni hladno, je kandidatov takoj dovolj. Tudi jaz sem med njimi. Cene določi med gonjači za vodjo oz. svojega pomočnika Staneta. Ta pa ne posluša nasvetov vodje glede potiskanja in smeri pogona, on že vse ve, vsaj rekel je tako. O vlečenju številčk za stojišča ni govora, saj jih še s seboj nimamo. Odsotni vodja lova, določen na sestanku, jih ima doma, briga njega, saj se še opravičil ni.

Koloni kreneta z nezmanjšanim ropotom vsaka v svojo smer. Lovca Vseved in Čvekač glasno obujata spomine kakor da se že mesece nista videla in da je pred njima zopet leto dni ločitve. Jaka ju prosi naj utihneta, vendar mu vrneta zabeljene in robate, da nemočno utihne in pohiti za ostalimi. Klavrna povorka se končno ustavi pri prvem stojišču. Vodja Cene vpraša, kdo želi to stojišče. Prostovoljca ni, zato reče Ludviku naj ostane. Ta se brani in pravi, da bo šel v grapo, kjer je njegov najljubši »štant« . . . Stopil sem pred oštevilčeno hojo, problem je rešen. Ostali krenejo naprej, jaz 20 korakov za njimi do drugega stojišča, da se prepričam v katero smer smem in kam je nevarno streljati. Tu se mi

nudi povsem druga slika. Srakar, ki dobro ve, da je to stojišče med najboljšimi v tem pogonu, brez poziva vodje stopi za hojo. Na opazko Jake o prednosti vlečenja številčk, ne reagira, vsaj pokazal ni tega. Vrnem se na svoje stojišče. Nisem še pozabil, ko je Smrekar na zbornem mestu rekel, da bo streljal, če le dlako vidi. Zato za hojo brž, ko ocenim njeno neprebojnost.

Nekako dvajset minut do začetka pogona je še, ko odjekneta dva strela v smeri gonjačev. Kmalu se je v isti smeri razlegal glasen smeh. Verjetno je nekdo zgrešil vejo v vrhu drevesa, mogoče neprevidno šojo, najverjetneje pa se je nepoškodovana vrnila na zemljo v zrak vržena prazna steklenica. V eno od teh domnev sem bil popolnoma prepričan takoj, ko sem v mislih preletel imena gonjačev.

Glas lovskega roga, ki je naznanil začetek lova, je ravno utihnil, ko počí za menoj veja, nato še ena. Obrnem se previdno, prepričan, da je najmanj srna. Nekako 15 korakov od mene se razgrne vejevje, izstopi Srakar, ves bled z izbuljenimi očmi, puška mu očitno trepeta v rokah. Najraje bi zarjul, vendar sem se vzdržal, saj se mi je zdel tako zelo reven, vreden pomilovanja. Ne da bi me opazil je potem, ko je še nekaj zamrmral, odhlačal proti svojemu stojišču. Ko sem ga pozneje vprašal, zakaj je zapustil stojišče, mi je povedal, da je šel za srno, ki da je imela izredno srečo, ker mu je naboj odpovedal in mu je ušla. Vprašal sem se, kdo je imel večjo srečo on ali srna.

Padli so še štirje strelci nekako pri stojišču 3 in 4. Tudi gonjače še dobro slišim, dva sta očitno zašla v levo in potiskata v prazno. Ostale slišim daleč na moji levi, pred menoj ni nikogar. Pač, pravkar priskaklja srna mladica pred mene, se ustavi, nato nadaljuje pot proti Srakarju. Dva strela si sledita. Uboga srnica, sem si mislil, gotovo je streljal nanjo. Pozneje je rekel, da je streljal na lisico, ki je prišla z moje strani. Zgrešil pa jo je zaradi tega, ker je dirjala več kakor 70 korakov od njega, videl pa jo je samo v glavo. Ko sem pomežiknil, se je namrdnil in umolknil. Srečen sem bil, da je le mladica, lepo razvita in rejena, ostala živa.

Gonjačev ne vidim več. Glas obeh, ki sta zašla je tudi že zamrl. Lovski rog naznanja konec pogona. Naslonjen na hojo čakam zašla gonjača. Dvajset metrov pred menoj se znajde srna mladica, verjetno ista, in preplašena odskaklja v goščo za menoj. Iz smeri, kjer je prišla, zaslišim šum, premočan za srnjad. Verjetno košuta, morda celo jelen, tudi na divjega prašiča, ki hodi v škodo s te strani, sem pomislil. Z občutkom, da imam srce nekje v grlu, še tesneje stopim k drevesu in čakam. Že vidim senco, ki se plazi pod

napol podrtim gabrom. Nekaj zarenka, tedaj sem že prepričan — divji prašič, še malo in prikazal se mi bo ves mogočen. Iznota se izpod debela, še nekaj zarenka, dviga se v gozdnem mraku in končno stoji pred menoj Janez-gonjač, oziroma lovec-špekulant, ki se igra s svojim življenjem in življenjem ostalih lovcev tovarišev. Nevede sem se odkašljaj, nakar se mi je približal. Do besede še lep čas nisem prišel, v mislih pa sem ga obdal z najprimernejšimi imeni, od rilčarjev pa do kopitarjev z dolgimi ušesi.

Do tedaj, ko sta se vrnila zašla gonjača, sem si že opomogel od razburjenja. Med njima je bil Stane — vodja gonjačev, ki se je še pred začetkom pogona delal nezmotljivega, ko je odklanjal napotke vodje lova. Janez me je vprašal, če sem videl staro srno-jalovko, ki mu je ušla v mojo smer. Ravno je hotel sprožiti, ko je skočila za skalo. Ker sem vedel, da je bila njegova »srna-jalovka« nekako v liniji med nama, sem nevede požrl slino ob misli, da bi bil iste krogle mogoče tudi jaz deležen. Mislim, da imamo v družini najmanj tri take člane, ki gonijo oz. potiskajo tiho. Večkrat pohitijo pred črto gonjačev, na dobrem mestu počakajo, da jih gonjači obidejo, nato pa tihotapsko hodijo za njimi še potem, ko je konec pogona. Upam, da ne bom morilec enega od njih, pa tudi sam ne želim biti žrtev, vsaj zaradi nepredvidnosti ne. Groba napaka upravnega odbora družine je, da dopušča streljanje lovcem-gonjačem, saj nihče od njih ne ve, kje je stojišče zasedeno z lovcem, niti svoje oddaljenosti od linije strelcev na stojiščih ne vedo.

Krenili smo proti stojišču 2, prazno. Prav tako stojišče tri, vse do osmega-zadnjega, kjer bi moral biti zbor, potem ko bi jaz kot prvi oz. zadnji pobral povrsti vse lovce po stojiščih. Tu ni žive duše. Rog ponovo zapoje, sedaj že za robom. Pohitimo tja. Kmalu smo pri njih. Že razpravljajo za drugi pogon. Kljub temu, da sem jim povedal vzrok zakasnitve, so me ošteli. No tedaj sem za trdno sklenil, da si nikakor ne smem »privoščiti«, da me kdo obstreli, ali pa se sam ponesrečim, sicer bo po meni. Izkrvavel bi na mestu, brez tovariša poleg sebe. Če bi ostal še živ s prestreljenimi ali pa zlomljenimi nogami, bi pa verjetno dobil pismen ukor, ker nisem prišel na zborna mesto.

Po drugem pogonu posedemo na krlišču, da se okrepcamo. Tudi ta prosti čas med pogoni je po svoje privlačen. Dovtipi in rahlo zbadanje ter smeh na rovaš obeh, nekako blagodejno vplivajo na vse, tako da mimogrede pozabiš na nevšečnosti, zaradi katerih sem še pred kratkim nameral val zapustiti lovsko bratovščino. Tudi sedaj, kakor že večkrat, so se spravili skoraj vsi na eno žrtev, ki pa je vzgleden lovec in tovariš, vendar ne prenese vsega, kar jih še bolj podžiga. Ko so videli, da že bliska z očmi ker ne vidi v nobenem opore, mu Nace še steklenico s kavo, ki jo je grel, prekucne v ogenj. Prijetno vzdušje, ki se je hitro zgradilo, se je še hitreje podrlo. Tudi v tem bi morale biti neke mere, oziroma meje.

Po četrtem pogonu, uro pred mrakom, nas je bilo še deset, drugi pa so z raznimi izgovori odšli domov. Eden je mrknil, ne da bi komu po-

Lovina
LD Ljutomer-Sela
2. nov. 1960

Foto J. Ivanjšič

vedal. Vodja je odločil, da napravimo še en pogon. Ker pa je bila večina za to, da gremo v strelce v Reber proti domu, je klonil. Med potjo so padli trije strelci iz karabinke. Edini smo si bili v prepričanju, da je streljal Karel, ki je pred dvema urama odšel z lova z izgovorom, da ima doma nujno delo. Stara pesem.

Veriga nas lovcev se neenakomerno pomika v Reber. Sklepa, da gremo čim tiše, se dosledno držimo. Z leve za robom že počí strel, do vrha nato še trije. Razen zajčka, nisem videl druge živali. Mrak je imel že trdno v oblasti vso dolino, vrh Špika pa so tipali zadnji sončni žarki, ko smo se sestali na polju. Manjkata samo dva tovariša. Verjetno sta šla po oni strani proti domu... Pojdimo, saj nimamo več kaj čakati. Ko smo ju dohiteli, sem se resnično oddahnil.

Sedaj še uspeh lova tega dne:

Ena uplenjena srna, ustrelil jo je gonjač Jože na tretjem pogonu in to v trenutku, ko jo je imel na muhi Jaka, stala je nekako 25 korakov od njegovega stojišča. Krogla je nato srečno odzvižgala med drevje... Dalje je padel še jereb in veverica, zadnja s kroglo, oboje na stojišču. Res žalostno je, da se še vedno dobe lovci, ki gledajo na lov skozi prizmo svojega želodca, ko pravi lovec strelja oziroma čaka na divjad, na katero je lov organiziran. Za nameček še ena obstreljena srna (ko bi bila le samo ta), tedaj ko smo šli in strelce v Reber. Po krvi sodeč, zadeta v pljuča bo obležala, samo kje. Psa krvosledca

nimamo s seboj. Naslednji dan pa mora nesrečni strelce na nujno službeno potovanje. Drugo jutro in ves dopoldan sta jo iskala dva lovca, vendar zaman. Morda nista iskala na mestu, ki ga je opisal strelce, saj še sam dobro ni vedel; tedaj je bilo že precej mračno v gozdu.

Ko sva z Jakom sedela zvečer pri kozarčku kuhanega vina, sva resno razmišljala, ali ima še smisel hoditi na take in podobne pogone. Tudi o obeh gonjačih-kandidatih sva razmišljala. Le kako sta se počutila danes med nami in kakšen vtis sta odnesla z lova, morda celo sklep, da se posvetita drugemu športu. Škoda za oba, dobra fanta sta.

Med pogovorom sva se spomnila tudi Sra-karja in Janeza, Jaka še posebno Jožeta. Prišla sva do zaključka, da so to ljudje, ki vidijo v divjadi na lovu sovražnika, ki ga je treba pokončati, da le pride pred cev. Pri teh ni važna oddaljenost in hitrost divjadi, na pravilnost oziroma upravičenost odstrela se ne ozirajo, vsaj v takih primerih ne. Cene pa kot vodja lova ni zadovoljivo opravil svoje naloge. Prvo kar je zagrešil, je to, da je sprejel funkcijo, ko pa ve, da ji ni kos. Pusti se vplivati od svojeglavih ljudi, ki mislijo, da jim mora vse veljati. Dva lovca sta se očitno opila z žganjem, vendar se mu ni zdelo potrebno, da ju pošlje domov.

Bila sva si edina tudi v tem, da je treba temu napraviti konec, sicer nas bo ujela nesreča, takrat pa bo že prepozno.

Tibor

Izvajanje jesenskih lovov

Vsi letni časi nudijo našemu lovcu mnogo svojevrstnih del in užitkov, toda jesen je gotovo eden izmed najlepših. To je čas, ko tudi zelena bratovščina »žanje«, kar je preko leta s precejšnim trudom in upanjem »sejala« v svoja lovišča. Lovska družina, ki je gojila, krmila in »uničevala plevel« (v našem pomenu besede, roparice), bo imela neprimerno več lovskih užitkov, kakor tista, ki je bolj ali manj divjad prepustila stihiji. Tu se zdaj bogato obrestuje geslo: »Iz lovišča — za lovišče!« Lovskim družinam, ki jim preko vsega leta ni bilo kaj prida za gojitev, bo tudi jesenski čas skopo meril z uspehi v lovišču. Za dobro lovsko bratovščino bo prav tako tudi izvajanje jesenskih lovov eno izmed temeljnih del splošnega poseganja v lovišče. To se bo posebno odražalo v dveh dejavnostih: 1. planiranje lovov in 2. izvajanje lovov.

Planiranje lovov. Družini, ki ji gre res za načrtnost v lovu, že v septembru izdela natančen koledarski plan lovov. Ta plan lovov obsega vse lovišče, razen predelov, ki so iz gojitvenih raz-

logov za tisto leto izvzeti in zaščiteni. Tako upravni odbor ali družinski posvet določi dneve in predele, kdaj in kaj se bo lovilo. Tu so mišljene predvsem brakade in pritiskanje. Pri slednjem se po možnosti tudi planira izravnava spolnega razmerja pri srnjadi. Lovišča, ki imajo tudi divje prašiče, planirajo seveda tudi večkratne pogone nanje. Pri vsem tem je važno, da se vsak predel oblovi samo enkrat, pri čemer sorazmerno dobro ugotavljamo stalež, škodljivce itd. ter tako dobimo dragocene podatke za našo nadaljnjo gojitev v dotičnem predelu.

Ker smo pa lovci prav v izvajanju lova skoraj popolnoma odvisni od vremena, moramo v načrtu predvideti tudi rezervne dneve, ko bomo šli v področje, ki ga po našem planu, zaradi slabega vremena nismo mogli obloviti. To je precejšnjega pomena, kajti sicer nam ob koncu lovne sezone ostanejo predeli, ki jih je plan lova zajel, lov pa tam ni bil izveden. Če že ni tu občutna škoda za družinsko blagajno, je škoda

na ugotavljanju staleža in podobno. Zato je potrebno določiti te nadomestne lovne dneve.

Stvar družine ali upravnega odbora LD je, če naj bo ta plan že ob sami sestavi na vpogled vsem članom lovцем. Marsikje in marsikdo ima namreč pomisleke glede tega. Ne bo težko uganiti, da gre tu zato, da divji lovci ne zvedo zanj. Ker je pa najbrž malo takih področij v Sloveniji, kjer ne bi bilo lovskih tatov, je morda ukrep konspiracije kar pravilen. Tu ni mišljeno, da bi tem tatovom kdo celo dajal podatke, kar sicer tudi ni povsem izključeno, pač pa, da morda po neprevidnosti ne pridejo ti podatki nepridipravom v roke. Pri družinah, kjer ni te bojazni, je pa popolnoma pravilno, da člani vedo za plan lova, da se lahko pravočasno in temeljito pripravijo na lov (orožje, obleka, obutev itd).

Izvajanje lovov. Ko imamo plan lovov, je v njih ponavadi določeno tudi zbirališče. Prav lepo in pravilno je, da se lovci res zbero ob določenem času, da ni nepotrebnega čakanja. Po prihodu lovcev pade glavna naloga na vodjo lova. Vsaka družina ima v upravnem odboru ta resor in je posebna čast za tistega, ki je vodja lova. S tem mu družina daje priznanje, vodstvo lovcev v njihovem športnem delu. Ni pa to samo čast! To je tudi precej zahtevna in odgovorna dolžnost, ki

terja celega človeka. Od dobrega vodje lova — in seveda tudi ostalih lovcev — je odvisen uspeh in užitek v lovišču. Pri zboru lovcev mora vodja misliti na vse in na primeren način obvestiti lovce o poteku lova. S tem je precej dela, ki ga dober vodja lova pripravi že vnaprej, da se mu pri zboru lovcev ne zatika in da pojasni vse, kar je potrebno za uspešen in pravilen lov. Kar nekam neprijetno je, če še potem, ko je vodja končal svoje pojasnilo in navodilo, dežujejo vprašanja iz vrst lovcev. To je znak, da vodja lova ni zajel in povedal vsega, kar bi moral. Natančna navodila vodje, ki se jih pa lovci morajo obvezno držati, preprečijo marsikatero nepravilnost pri lovu. Neredko je pri kakem lovskem prestopku posredna krivda vodje lova, ker je bil pri svojem delu nepopolen in površen. Posebno natančen mora biti v družinah, katere imajo več novih članov, ki lovišča ne poznajo. Prav tako velja natančnost tudi takrat, ko imamo lovske goste.

Nedvomno je, če se bomo držali teh kratkih in skromnih napotkov, ki še zdaleč niso zajeli vsega, kar spada k izvajanju lova, da bodo tudi naši zadnji pogoni prijetni in sproščeni, mi sami pa bomo imeli veliko korist za zdravje in dobro počutje.

M. P.

Več logike

Prof. dr. Jože Rant

V »Lovcu« št. 5 1961 odgovarja K. S. pod naslovom »Več logike« na moja razmišljanja o gojitveni problematiki naše divjadi. Mislim, da je piščev odgovor udaril mimo cilja. V članku sem namreč nanizal več važnih problemov o gojitvi divjadi z izrazito željo v zadnjem odstavku tega spisa, da naj bi moj članek dal povod, da bi se v »Lovcu« oglasilo čim več čitateljev s konkretnimi in konstruktivnimi predlogi. Pisec K. S. pa kritizira ta članek bolj iz svojega osebnega lovskega izživljanja, iz lokalnega patriotizma; članek je sploh pisan v nekoliko zafrkljivem tonu. Priznam, da sem nekatere probleme namenoma zaostрил in napihnil, da bi ja sprožil konstruktivno strokovno debato. Žal pisec K. S. ni razumel moje želje. Tudi podaja v tem članku pisec nekatere stvari površno in vse pre-malo natančno.

O gojitvi zajca je pisec mnenja, da se jaz osebno bolj navdušujem za individualen lov. Jaz sem se vedno navduševal za vsak lep lov, če se je le ta pravilno in lovsko pravično izvajal, tako za individualen lov kakor za brakade. Jaz sem pri gojitvi zajca kritiziral samo to, da se v večini primerov skupnega lova ne preišče teren, kjer se je lovilo, kakor tudi ne sosednji okoliš. Pripo-

ročal sem le to, naj se teren preišče s šolanim psom ptičarjem takoj po lovu ali pa vsaj drugi dan. Taka opustitev se mi zdi lovsko nepravilna, nehumana in škodljiva. Po vsakem skupnem lovu se še vedno najde živa ranjena divjad ali pa je že poginila. Vsaka taka divjad pa je neizpodbitno izročena mukam in postane plen roparic. Ako pa s šolanim psom ptičarjem preiščemo po lovu zadevni teren, se število uplenjene divjadi poviša in se na ta način plan odstrela hitreje doseže. Ako mi K. S. tega ne verjame, naj se obrne n. pr. na tov. Radarja v Prekmurju, pa mu bo ta povedal, koliko se po lovu še najde zastreljene divjadi. Tov. Radar namreč to prakso po lovu dosledno izvaja. Zdi se mi, da je v Sloveniji malo takih družin, ki bi to prakso dosledno izvajale in mislim, da tudi v celjskem okraju ni mnogo boljše, ker vem, da tudi tam primanjkuje šolanih psov ptičarjev. Tudi se mi zdi, da K. S. ni ljubitelj psa ptičarja, da mu je bolj pri srcu pes gonič.

Pri individualnem lovu je v glavnem dvoje, kar privlačuje lovca, da lovi s šolanim psom ptičarjem. Pri takem lovu uživa lovec nad delom psa na terenu, kako pes išče, kako zasledi divjad, kako jo nakaže, kako nateza, kakšna je njegova stoja, obnašanje pred in po strelu, in kar je zelo

Odmor
LD Horjul 1960

Foto M. Rijavec

važno, kako šolan pes poišče izgubljeno divjad. Drugo, kar je važno pri tem lovu, je to, da se pri takem lovu prav nič ne vznemirja okolica.

Trditev tov. K. S., da se pri takem lovu odstrelili več zajk kot zajcev, ker se menda zajka prej dvigne iz loža kot zajec, se mi zdi malo verjetna. Vsi vemo, kdaj zajec drži v ložu in kdaj ne. Tudi še nisem poznal ptičarja, ki bi ločil dah zajke od daha zajca in tudi dvomim, da bi se zavoljo mirne stoje psa ptičarja prej dvignila zajka kot zajec. Če sta to menda dognala dva »nemška strokovnjaka«, še ni rečeno, da je to res. Žal smo lovci še vedno preveč prepojeni z nemško lovsko miselnostjo. Želim, da bi to trditev K. S. našim lovcem dokazal. Jaz osebno ne verjamem vsega, kar ljudje pišejo, temveč skušam raje take stvari sam dognati in se o njih avtokritično prepričati. Naj mi dovoli tov. K. S., da mu svetujem več avtokritike. Pa tudi v njegovi trditvi ne najdem prave logike. Na skupnih pogonih na zajca bi se torej morale tudi prej dvigniti zajke kot samci. Če so že zajke bolj vznemirljive, bi se torej morale logično zajke na skupnih pogonih še veliko prej dvigniti iz loža kot pri individualnem lovu, ker se pri skupnem pogonu dvignejo zaradi hrupa gonjačev. Jaz pa iz prakse tega ne morem trditi, da bi se zajke prej dvignile kot samci; vem samo to, da vplivajo vremenske razmere, da neke dni zajci bolj drže, v določenih vremenskih okoliščinah pa se dvignejo že 100 ali še več metrov pred gonjačem. Mislim, da bi bilo pri tem vprašanju potrebno tovarišu K. S. tudi več logike. Tudi jaz sem pristaš skupnega lova na zajce, le če se ta lov pra-

vilno izvaja in sicer tako, da je v pogonu malo strelcev, čim več pa gonjačev, da so lovci na stojiščih in da se po lovu preišče teren s šolanim psom. V tem smislu sem tudi v družini predaval.

Pisec navaja celjski okraj, kjer je zajec številčno porastel. Navaja, da so sadovnjaki in hmeljišča ugoden zajčji teren ter ne pripisuje kosilnicam kvarnega vpliva za malo divjad. Traktorji in kombajni bi res ne škodovali poljski divjadi, kosilnice pa vsekakor. Po poročilu tov. Sežuna iz LD Vič, je bilo lansko leto uničenih s kosilnicami nad 60 fazanjih gnezd, letos pa nad 20. Manjšo škodo napravijo kosilnice mlademu zajčjemu zarodu. Da pa imajo Avstrija, Češka in Nemčija boljši zajčji stalež, je po mojem temu vzrok to, ker so v vseh teh deželah velike površine žita, detelje, krompirišč itd. Na teh velikih plantažah ima poljska divjad več miru.

Pisec K. S. tudi ne verjame v škodljive vplive umetnih gnojil in v strupena škropila, ki jih danes uporabljajo pri uničevanju najrazličnejših insektov. Ako poslušamo dnevno ob 12.30 radijska predavanja za kmetovalce, slišimo redno, da priporočajo za ta ali oni insekt celo kopico škropil in skoraj pri vsakem škropilu predavatelj naglašja, da je strupeno. Če je škropilo strupeno za človeka, je strupeno tudi za divjad. Dejstvo je, da po naših sadovnjakih skoraj že ni več ptic pevk. Tudi naša gozdarska fakulteta intenzivno pospešuje gojenje ptic pevk in drugih malih ptic, ki so eminentno koristne za razvoj gozda. Naša lovska družina Škofja Loka opaža letos posebno velik pogin srnjadi in to le v bližini onih kultur, ki so bile ali umetno

gnojene ali pa škropljene s strupi. Neki kmet je n. pr. na majhni njivi potresel po fižolu kar 3 kg pantakana in čudno, v naslednjih dveh-treh dneh so našli v bližini te njive kar tri poginule srne. Na splošno se opaža, da poginejo srne največ v bližini onih kultur, katerih posestniki niso naklonjeni lovstvu. Ali to ne diši že malo po kriminalu? O teh strupenih strupilih zadnje čase v tujih časopisih veliko razpravljajo in upam, da bodo v kratkem tudi naši lovski bralci imeli priliko čitati članek, pisan po strokovnjaku.

Pisec se zelo razburja, ker sem priporočil, oziroma samo omenil, da bi bilo dobro vpeljati za dvig srnjadi zopet posebne pogone na srnjad. Pričakoval sem več odgovorov v »Lovcu« o tem vprašanju. Piscu moram povedati, da se ne razumeva. Jaz sem trdil v članku in trdim še danes, da je glavni pogoj za ugoden razvoj srnjadi: ugodna klima, dobri prehranbeni pogoji, škodljivost pa je pri nas vedno bolj izraženo krvno sorodstvo med srnjadjo. Glede klime ne moremo kaj ukreniti, glede prehrane pa lahko že več: s primernimi nasadi raznih zelišč in z eventualnim krmljenjem v hudi zimi. Lahko pa pomagamo proti kvarnemu vplivu krvnega sorodstva. Mnenja sem, da bo potreba naši srnjadi preskrbeti osvežitev krvi. To lahko napravimo na dva načina: da s primernimi lovskimi psi (nizki goniči, braki jazbečarji in gonjači) v določenih presledkih dveh, treh ali celo petih let pregonimo morda skupno s sosednjimi družinami teren. Tak pogon bi se seveda vršil na splošno brez lovskih pušk. Na ta način bi se v nekih presledkih vsaj nekoliko premešala srnjad. Ako nam ta način ne ugaja, pa bomo morali loviti srnjad, podobno kot zajce ali fazane, v mrežo in jih zamenjavati z drugimi družinami zaradi osvežitve; n. pr. srnjad celjskega okrožja bi prenesli na Gorenjsko in obratno. Kaj je lažje in ceneje storiti: ali napraviti pogon srnjadi z nizkimi braki jazbečarji in gonjači ali pa jo loviti v mreže? Mislim, da je lov v mreže zelo naporen, drag in pogostokrat malo uspešen. Jaz bi rad o tem kaj konkretnega čital v »Lovcu«. Prav v tej številki »Lovec« sta dva dobra članka, ki prispevata h gojitvi srnjadi, kakor sem si jih jaz zamislil v svojem članku. To je članek tov. Lenarta Zupana: »Odstrel divjadi v luči gojitve« in tov. B. Sežuna k članku: »SOS, naša srnjad je bolna«. To sta pozitivna članka, ne pa osebni in nestrokovni izpadi.

Pisec tudi trdi, da se ne da ugotoviti, ali je bila srnjad, ko se je še lovila na brakadah, boljše od današnje. Ker sem že lovec nad 40 let, mu lahko povem, kako so takrat lovili in koliko so svoj čas polagali važnosti na trofeje. Svoje dni so imeli v zakupu občinska lovišča navadno bogati ljudje, ki so poleg lastnih lovišč izdražili še sosednja občinska lovišča, da so bila njih lastna lovišča bolj zaščitena in arondirana.

Takrat so posvečali trofejам zelo malo važnosti; ampak bolj mesu. Poznal sem zakupnike, ki so na splošno hranili srnjakove in gamsove trofeje v zabojih na podstrešju, le prvorazredne trofeje so obešali na steno. Gotovo pa je, da je bila srnjad takrat v mesu in verjetno tudi v rogovju boljša. Dandanes na splošno opažamo, da je srnjad lažja v mesu, pa tudi na trofejah nimamo zaželenih uspehov.

Z rastjo lovske kulture in z vedno večjim številom lovcev, posebno po zadnji vojni, se je stvar popolnoma spremenila. Lovska kultura je doprinesla, da hoče imeti vsak lovec poleg plena tudi trofejo; in to čim lepšo. Pri takem lovskem stremljenju se je pa mnogo grešilo in prepogostokrat je padel mlad srnjak, gams ali jelen. Nujna posledica je bila, da se je uvedel pri družinah obvezni letni pregled trofej. Pri teh pregledih dobe trofeje ali zeleno ali rdečo piko. Ta postopek imam za prvi uspešen korak pri gojitvi. Naša družina je n. pr. letos sklenila, da ne dobi tisti, ki upleni srnjaka z rdečo piko, prihodnje leto dovoljenja za odstrel srnjaka. In kaj se je zgodilo? Pri kontingentu 20 srnjakov je bilo letos do končanega prska uplenjenih samo 5 srnjakov — pa glej smolo, vsi z rdečo piko. Druga leta smo v tem času že skoraj dosegli dovoljeni odstrel. Letos pa skoraj nihče ne upa streljati, ker se boji sankcij. Ali ni to dober ukrep glede gojitve? L. Zupan pravilno pravi v zadnjem članku, da moraš z dobrim daljnogledom skrbno oceniti srnjaka, preden sprožiš.

V svojem članku nisem nikjer nakazal zahteve po brakadah starega kova ali kot pravi K. S. »divje jage«, pač pa sem izrazil željo, naj se vršijo kratki pogoni brez psov ali pa z braki jazbečarji. Pri takih lokaliziranih kratkih pogonih se žival pred gonjačem počasi umika, dober lovec pa ima čas oceniti divjad. Nikjer pa nisem pisal, da bi se pogoni na srnjad vršili s psi, kot svoje dni.

Na »pse pohajače« sem pa res pozabil, to pa zato, ker je v naši družini prav malo takih psov, za kar skrbi naš čuvaj z veliko vnemo. Tak pes ne spada v revir in ga naš čuvaj kaj hitro najde pri grešnem delu in tak pes kmalu konča svoje nepoštено življenje, če že ne v revirju, pa na domačem dvorišču. Vsekakor je zanimiva trditev K. S., ki pravi, da v celjskem okraju uspešno ocenjujejo problem krvnega sorodstva pri srnjadi s pomočjo pohajajočih psov ter jih na drugi strani kljub tej za K. S. »koristni funkciji« letno postrele nad 1500. Kaj je torej res? Ali so res potepuški psi koristni za svežitev krvi pri srnjadi ali so škodljivi revirju? Kje je tu logika in kje lovska etika? Mislim, da je vsem lovcem znano, da so potepuški psi škodljivci in so takega mnenja tudi lovci celjskega okraja. Zato jih tudi pridno preganjajo, le tov. K. S. je še v dvomih. Vprašanje osvežitve krvi pri srnjadi

Domov

Foto H. Vadnov

je ostalo odprto in bi bil dobro za naše lovstvo, če bi se o tem vprašanju razvila resna strokovna debata.

Spolno razmerje 1 : 1 ali 1 : 2 pri srnjadi je po mnenju K. S. najboljše. Za nepoučenega lovca je to razmerje res najboljše, ni pa biološko. Ne vem, kdaj se bomo otresli starih nazorov nemških »strokovnjakov«, ki so imeli pred 50 leti še zelo malo znanja o biologiji divjadi. Gotovo je, da srnjak za časa prska zaskoči več srn. Ta lastnost je pač pri vseh moških, da smo po naravi ženskarji. Le pri človeku je prišlo do monogamije zaradi civilizacije in mnogih drugih socialnih vprašanj. Tudi še ni čisto dokazano, ali je bila srna za časa prska samo enkrat zaskočena ali večkrat. Res je, da v revirju, kjer primanjkuje srn, srnjaki za časa prska iščejo srne in da se vrše hudi boji med samci. Pri razmerju 1 : 1 je seveda klic veliko bolj uspešen kot tam, kjer je zadosti srn. Tudi ne drži popolnoma trditev, da mladi ali po telesu slabotni srnjaki nimajo dobrih potomcev. To vidimo pri ljudeh, ki so slabotne konstitucije, da imajo pogostokrat zdrave in krepke otroke, kajti dednost se prenaša iz cele vrste pokolenj. V revirjih, kjer je malo srn, bomo na klic lažje odstrelili še tistega srnjaka, ki bi lahko zaskočil še nekaj srn. Odstrel pri takem razmerju mora nujno imeti za posledico, da bo ostalo v revirju več srn neoplemenjenih.

VRANJI ROD

V Sloveniji živi sedem vrst ptičev vranjega rodu. Največji je k r o k a r. Odrasel tehta od 1200 do 1250 g. Ta vran s črnim blestečim perjem, je bil nekdanj razširjen po vsej Evropi, danes pa je v mnogih krajih že izumrl. Doma je le še v Alpah, v Apeninih in Pirenejih ter od Karpatov navzdol po vsem Balkanu. V nekaterih področjih tega dela Evrope ni redek, v jugoslovanskih planinah je celo pogosten.

Krokarja ni težko razlikovati od njegovih sorodnikov. Največji je, ima mogočen cepinasto upognjen kljun in klinast rep s podaljšanimi srednjimi peresi. Značilna so tudi daljša koničasta peresca na golši. Noben ptič tega rodu ne leta tako veličastno kot krokar v času paritve. Med vztrajnim kroženjem se sliši njegov melodičen »klong-klong«, poleg tega pa še hripav »kor« in nekoliko višji »ko-ak«.

Krokarjevo zajetno gnezdo je navadno na visokem drevju, v skalovju, pa tudi med ruševinami. Samica znese 3 do 6 zelenkastih jajc, ki so sivo in rjavo pegasta in hrapava kakor vsa vranja jajca. Enkrat zasedeno ali zgrajeno gnez-

do uporablja par, ki je skupaj vse življenje, mnogo let. Krokar vali v zgodnji pomladi, enkrat v letu.

Vsi pripadniki vranje družine so bistri in zviti, zlasti pa krokar. Njegovemu očesu ne uide nobena stvar, ki bi mu mogla koristiti, pa tudi nobena nevarnost. Ker se hrani pozimi predvsem z odpadki in mrhovino, išče in najde take stvari celo pod snegom. Krokar je vsejeden. Diše mu prav tako žabe in kobilice kot sadje in poljski sadeži, vendar mu je mesna hrana najljubša. Pozimi napada izčrpano divjad, zajce, fazane, jerebice; naplavljenе gnijoče ribe so mu slaščica.

Krokar je stalna ptica. Pozimi se preletuje iz kraja v kraj zaradi hrane. Ker je največji in najlepši ptič vranjega rodu in že precej redek, je v mnogih deželah zaščiten.

Najbližje sorodstvo so mu vrane. Pri nas so tri vrste: črna, siva in poljska vrana. V hudih zimah se siva vrana rada odmika proti jugu, črna in poljska pa prihajata od vzhoda. Te vrane, ki so si zelo podobne, se često križajo. Potomci so plodni. Poljska vrana in kavka gnezditava

kolonijah, siva pa raje posamezno. Vrane so družne in se zlasti pozimi potepajo v jatah.

Gnezda si naredita poljska in siva vrana najraje na zimzelenih iglavcih, pa tudi v grmovju ali skalovju. Samica znese 5—6 jajc.

Črna in siva vrana sta lovišču precej škodljivi. Škode med malo divjadjo ne more odtehtati njuna koristnost z uničevanjem miši, ogrcev in drugega mrčesa.

Uspešno zatiranje vran brez sove in strupa je komaj možno. Od črne in sive vrane se precej razlikuje enako velika poljska vrana. Njeno perje je jeklenomodro z vijoličastim bleskom, kljun je daljši in bolj koničast. Starejše poljske vrane imajo značilno golo, svetlosivo liso na korenu kljuna in kratke bodljice. Poljska vrana gnezdi v večjih kolonijah na visokem drevju ob robu gozdov in v gozdičkih sredi polja. V Sloveniji je stalna le v vzhodnih ravninskih predelih in je veliko manj škodljiva kot črna in siva. Njena glavna hrana je mrčes vseh vrst. Živi vse leto družno. Pri nas je še vedno preveč razširjena sraka. Povsod je doma, razen na obdelanih ravninah in v sklenjenih gozdih ter v visokih planinah. Najljubše ji je naseljeno obdelano gričevje z grmičevjem, sadovnjaki, gozdički in potoki.

Sraka je čeden ptič z blestečim črnobelim perjem, ki se preliva v kovinastem sijaju. Značilen za srako je njen dolg, ozek rep. Družbo poišče sraka šele v jeseni, ko so mladiči godni. Takrat se stari z mladino v tropičih po dvajset in več skupaj potepajo okrog naselij. Sraka je stalen ptič, ki se premakne le za hrano. Posamezni pari se drže baje vse življenje skupaj.

Nekaj posebnega je sračje gnezdo, ki ga najdemo tako na visokem drevesu kot v grmovju. Spleteno je iz vejic in trnja, ima streho in vhod od strani. Notranjost je oblepljena z ilovico ali žilavim blatom. Vališče je nastlano z listjem, travo, perjem in dlakami. Sraka vali med vso vranjo družino največ jajc, včasih tudi deset.

Sraka je znan ropar tujih gnezd in mladičev, uživa pa tudi razne sadeže, grozdiče, črve, ličinke in žuželke vseh vrst. Težko se ji približaš s puško, ker je nadvse previdna.

Selivec je manjša kavka, ki gnezdi družabno v stolpih, ruševinah, v gostem drevju in v votlinah. Zapuščena gnezda drugih ptic si rada prikroji zase. Kavka vali 4 do 5 jajc. V večjih jatah je škodljiva sadovnjakom in vinogradom, po drugi strani pa koristi z uničevanjem gozdnega in poljskega mrčesa. Lovišču ne povzroča pomembne škode.

Planinska kavka (kramparica) ima žametasto črno perje in rdeče noge. Njena domovina so visoke planine. Je izvrsten letalec. Kakor krokar, se rada preživlja z mrhovino. Tej

zelo podobna je planinska vrana, ki ima daljši, nekoliko ukrivljen, rdeč kljun. Pri nas je zelo redka.

Nadaljnji člen v družini vran je šoja, gozdni stražnik. Malo je lovcev, ki jih ta oponašavec živalskih glasov še ni vodil za nos, ali pa opozoril srnjaka, lisjaka ali merjasca na nevarnost. Šoja je zvesta domačemu kraju, le v jeseni in pozimi se rada potepa. Zajetno gnezdo si uredi ob deblu in vali 5 do 7 jajc. Rada si prisvoji kraguljevo zapuščeno trdnjavo.

Šoja je kakor sraka uničevalec koristnih ptic. Po ves dan se smuka po grmovju, drevju in po tleh ter stakne vsako gnezdo. Spričo škodljivosti jo premalo zatirajo. Po drugi strani je šoja naravni pogozdovalec. Ima navado, da znaša zlasti žir in želod na zalogo, na katero pa mnogokrat pozabi, da semenje vzklije in se tako gozd pomlaja. To je pa tudi vse s čimer ta lepo pisani ptič koristi.

Šoji podoben (ne po perju) je krekovt (orešnik, lešnikar, klesk), ki je tudi član vranje družine. Je velikosti šoje in živi v hribovju po razsežnih gozdih. Zato ga imenujemo tudi gorska šoja. Krekovt je nemiren ptič, ki vse poletje cigani okoli, pred zimo pa pride rad v dolino.

A. S. Pirc

Foto St. Lenardič

ALI JE TO LOVSKO?

V razpravi »Nekaj splošnih pripomb h gojitveni problematiki divjadi« Lovca 1961-3 str. 68, prof. dr. Rant upravičeno negoduje nekako »razvado« pri graditvah »lovskih koč«.

Lovska kočja je tista preprosta skromna zgradba, skrita v zatišje gozda in po obliki prilagojena okolici, ki naj služi zgolj lovskim namenom. Teh najbrž avtor kritike ne misli, temveč tako imenovane lovske domove ali polhotele, restavracije i. p. V pravi lovski koči ima lovec zavetišče, mirno prenočišče, topel domač kotiček, kjer se odpočije, pokramlja s tovariši, si pogasi žejo tudi z dobro kapljico, se sprosti, odveže svojo torbo latinskih in šaljivih ter se spokojno pripravi za pohod naslednji dan. V taki koči in okoli nje je življenje, ki ne moti slovesne tihote gozda in ne plaši v bližini gozdnih prebivalcev, zlasti ne divjadi. To bi bila nekako lovska kočja kakor pove samo ime. Drugo je lovski dom, ki je bogateje, udobneje opremljen, večji, tudi za daljše bivanje, navadno z avtocesto in, ki služi bolj zabavi, večkrat zelo hrupni in razbrzdani, ter ima z namenom lova na pravo divjad, uživanje gozdnih lepot in opazovanjem njegovega življenja kaj malo zveze. To so objekti za splošni turizem ne za lovskega — katerih obratovanje temelji na gospodarskem računu, kakor v vseh gostinskih podjetjih. To torej niso več lovske naprave, ki mnogokrat s svojo zunanostjo onečaščajo in žalijo estetiko okolja in če stoje v gozdu, na daleč vznemirjajo okolico, da o lovu in divjadi ni govora. Proti takim »podjetjem« — mislim — se obrača avtor navedenega članka.

Ali se tako »lovsko izživljanje« sklada z lovsko etiko? Za take hrupne »oddihe« nam zadostujejo turistični hoteli in domovi. Lovci, ki si želimo nepokvarjene narave in razvedrila na lovu, jih ne potrebujemo, še manj pogrešamo.

Kako naj prava lovska kočja izgleda, imamo dovolj primerov. Tukaj bi navedel n. pr. lovsko kočjo v Bojanskem, LD Šentvid pri Stični. Ta kočja je lep vzorec tako glede njene zunanosti kakor notranje ureditve ter kraja v lovišču, kjer stoji. Za tako stvaritev mora biti lovec s finim lovske estetskim občutkom, ki globoko dojema harmonijo v naravi in njeno lepoto. In tak je moral biti stvaritelj omenjene kočje. Danes smo pa v graditvi lovskih koč in njihovega namena že mnogokje na meji, kjer nehuje lovstvo in se začinja splošni turizem v zvezi z gostinstvom. Do kam še bomo izmaličili lik našega lovca? Če so ga morda naši večji sosedje, ki so nam bolj ali manj vzorniki v lovu, ni treba, da ga še mi!

Razvada pa ni zgolj v graditvi lovskih domov, večkrat tudi »lovskih cest«, v postavljanju nepotrebnih (včasih škodljivih) prež in krmišč, solnic itd., temveč tudi v lovskih običajih. Mnogi lovci v prvih letih navdušenja v vsem kar je

lovskega, radi pretiravajo, na primer z lovskimi prireditvami, zabavami in tudi dobrimi lovskimi navadami, včasih do neresnosti, da ne rečem smešnosti. Spomnimo se zgolj lovskih krstov prva leta po osvoboditvi, ki so se iz intimnega lovskega običaja izrodili v predpustne burke. Deloma je to razumljivo, če so si tudi lovci po letih vojnih strahot dali duška veselju v mladi svobodi. Pri tem si ne morem kaj, da se ne dotaknem najresnejših in najbolj občutljivejših lovskih zadev, to je lovskih pogrebov in lovskih pogrebnih običajev. Stare podobe ljudskih slikarjev kažejo gozdne živali (divjad), ki pokopujejo umrlega lovca. Čeprav jih je »preganjal«, vendar ga živali spoštljivo spremljajo na zadnji poti. V tem je izražena modrost živali, ki so videle v lovcu tudi svojega zaščitnika, varuha, gojitelja in zagovornika — svojega tovariša. Prav to predstavlja pravi pogreb lovskega tovariša. Posebno čast izkazujemo pokojnemu lovcu, da ga spremljamo v kroju z zeleno vejico za klobukom. Kot zadnji pozdrav vržemo potem simbolično vejico na krsto v grob in lovski rog se poslovi z nekaj zateglimi glasovi od preminulega tovariša. Vse to je turobno svečano, ki se sklada z nastrojenjem opravila. In tako je prav in dobro. Prav in dobro se mi pa ne zdi, če so n. pr. lovci v nepopolnem kroju ali zgolj z lovskimi klobuki v civilni obleki. Če ni enotnosti je bolje v civilni obleki z vršičkom za klobukom. Bolje samo nekaj zastopnikov v popolnem kroju kakor neskladna pisanost pol krojev, pol civilne obleke. Zadnje čase se je močno uvedla navada, da lovci spremljajo krsto s puško na rami, da se ob grobu poslavljajo z govori, petjem in za zadnji pozdrav s streli, s salvami. Tako so danes postali pogrebni lovski običaji »komplicirani«. Vse to bi bilo lepo in dobro, če je možno tako izvesti, da dviga svečanost in resnost trenutka. Toda le prečesto, zlasti na deželi, moti ubranost nedisciplina v sprodu, še bolj puške vseh baž, oblik in starosti, katerih cevi mole na vse strani, le navpik ne, da mrzati pogrebce. Še manj povzdigne svečanost nespretno pripravljanje in basanje pušk za salvo, kaj šele salva sama, ki s svojim prasketanjem in posameznim pokom plaši navzoče in moti resnost opravila. Redki so tudi govorniki, ki bi z globino uglajenih besed in pevci na deželi z ubrano melodijo zajeli čustva udeležencev. Še bolj redke so salve, ki bi zaslužile to ime. Če vsega ni moč dostojno organizirati v resni obliki, taka improvizacija ni pokojniku v počaščenje, in je bolje, da se opusti. V takih okoliščinah je gotovo tiha ubrana svečanost bolj na mestu spričo veličastja smrti.

Ali ne bi bilo prav, da se lovci tudi o teh običajih pogovorimo, tako da bi bili obredi vedno na dostojni višini in ustrezni za posamezne stvarne primere. Kaj mislite?

M. Š.

Lovske razmere na Slovenskem v preteklosti

Milan Berger

Nadaljevanje in konec

Cesarski ter bolj ali manj tudi plemiški lovi, kakor so pač bili zemljiški gospodje premožni, so imeli vedno sijajne prireditve. Vrste uniformiranih lovcev na konjih in peš so otvarjale sprevod v lovišče. Pred cesarjem, ki se je vozil v pozlačeni kočiji ali jezdil, če pot ni bila za vožnjo, so bili v sprevodu njegovi visoki gostje s svojimi služabniki in puškonosci. Potem so šli sokolarji s sokoli na pesteh. Cesarja samega je obdajala častna straža vojvod in nadvojvod, nato pa so se zvrstili visoki cesarski uradniki po svojih službenih stopnjah in služabništvo. Tako je tak lovski sprevod štel tudi po več sto ljudi. V lovišču so bili že prej postavljeni razkošni šotori z obloženimi mizami in tisoči podložnikov so v gostih vrstah zastavili določeni lovni okoliš. Vso noč so kurili ognje, da so zavračali divjad, ki bi hotela ulti iz obroča. Ko so bili visoki lovci razpostavljeni na čakališčih, se je pričel pogon. Gonjači so jeli s hrupom pritiskati divjad. Nanjo so potem lovci spustili pse, lovski rog pa je s posebnimi znaki oznanjal visokim lovcem na čakališčih, kakšna divjad je v pogonu.

Najboljše čakališče je imel seveda cesar. Zanj so pripravili posebno zvišeno strežo, ki so jo lijakasto obdali z mrežami, da je morala divjad prav v to zagato in jo je lahko uplenil. Na stotine jelenjadi, srnjadi in divjih prašičev ter druge male divjadi poleg volkov in kakšnega medveda, je zajel tak pogon in po končanem lovu je bila lovina položena pred cesarskim šotorom, od koder so jo potem morali podložniki odpeljati na določena mesta.

Lovska pravila je iz nekaterih davnih običajev in navad postavil cesar Maksimiljan. Vse na lovu je šlo po natančno določenem načrtu. Lovci so na lovu govorili v posebnem lovskem jeziku in so pred lovom in po njem opravljali razne obrede, bodisi če so mladega lovca uvajali v lov, ali ga po uplenitvi kakšne divjadi počastili, proglasili za lovca in podobno.

V tem času so nekatera lovišča, kljub cesarskemu lovskemu redu že bila v rokah neplemiških oseb. Obogateli oskrbniki, odvetniki zdravniki in bogati nepodložni kmetje, so na tihem jemali v zakup plemiška lovišča, kakor so tudi desetino in druge podložniške dajatve. Plemič, ki je nujno potreboval denar, ni imel drugega izhoda. Za zunanji videz si je pridržal odstrel gotovega števila divjadi, zakupnik, ki dostikrat sam niti ni bil lovec, pa je po njegovih lovcih odstreljeval zase, posebno za prodajo. Divjačina je v bližini mest ali večjih naselij vedno imela dobro ceno in postnih dni si tedaj ni bilo mogoče misliti brez rib in vider.

Divjim lovcem je bilo vse to malo mar, lovili so tam, kjer je kaj bilo. Zankarili so bolj zase in za svojo potrebo in ob robu gozdov, kjer je bil svet pregleden, da so že od daleč zapazili vsako nevarnost. Na jelenjad, divje prašiče in medvede pa se je zbralo po več zanesljivih mož, ki so si potem na mestu razdelili plen in se zopet porazgubili na svoje domove.

Mnogo manj nevaren je bil divji lov na gamse, najsi je šel nadnje posameznik ali se je na pogon dvignila vsa soseska, ker je bilo gorske revirje težko nadzirati. Gamsov domačini niso lovili toliko zaradi divjačine, temveč bolj zaradi kož, iz katerih se je strojila najboljša irhovina.

Kožuh kune zlatice je imel vrednost manjše krave in približno enaka cena je veljala za kožuhe kun belic, bobrov in vider. Kožuhi hermelina so se zaradi redkosti še posebno drago plačevali, ker je bila nošnja tega krzna pridržana zgolj cesarju in visokim cerkvenim dostojanstvenikom. Tudi krzno kun, bobrov in vider so smeli nositi le plemiči. S kunjimi in drugimi kožuhi se je marsikateri podložnik odkupil.

Svizca ne omenjajo nobeni zapiski.

Letna lovina na naših sedanjih tleh v tedanjih časih uplenjene divjadi ni znana. Vsak cesar je na leto uplenil po več desetim jelenjadi in divjih prašičev in, če je imel nagnjenje tudi za mali lov ali sokolarjenje, je znašal plen lahko tudi na tisoče zajcev, lisic in razne perjadi. Cesar Maksimiljan je v svojem življenju uplenil blizu 100 000 razne večje divjadi, a že pred njim je mejni grof Wilhem Fiedrich v 25 letih samo s sokolarjenjem nabral 1763 ujed, 4174 čapelj, 4857 vran, 1647 srak, 14087 jerebic, 985 fazanov, 398 prepelic, 5059 zajcev, vsega skupaj torej 34 429 kosov. Koliko pa je razen tega uplenil jelenjadi in srnjadi, divjih prašičev in medvedov, ni ostalo zapisano. Vsa ta množična lovina dokazuje, kako velik je bil nekdanj stalež divjadi tudi v naših krajih.

Zgodovinar Valvasor, ki se sicer sam ni imel za lovca, je v svojem znamenitem delu zapisal, da so pozimi l. 1342 pobili v Mestnem logu pri Ljubljani divjega merjasca, ki je tehtal 7 centov, torej kar 392 kg. Nadalje omenja, da je bilo v njegovem času, okrog leta 1689 povsod na Kranjskem obilo jelenov, divjih prašičev in medvedov, takšne teže, da so se jim tujci kar čudili. Pri opisu posameznih krajev nikjer ni pozabil omeniti, kakšna divjad živi v bližnjih gozdovih in skoraj povsod navaja jelene, medvede in divje prašiče. Za bukov gozd na Širmanci, za katerega dandanes ni več mogoče ugotoviti, kje je bil, še posebej pripominja, da v tem gozdu lovca ali

lovskega tatu ne vara pričakovanje, ker se v njem skriva vsakovrstna divjad, predvsem jeleni in divji prašiči.

V današnji osrednji Sloveniji tedaj ni bilo nobenega cesarskega revirja. Za takega je veljal le deželnoknežji gozd Lutik med Ljubljano in Polhovim gradcem, kjer pa menda nikoli ni lovil kak cesar in so lov v njem izvrševali le vicedom in kranjski deželni stanovi. Zato je bil lovski red cesarja Leopolda za Kranjsko, Spodnjo Štajersko in Koroško tostran Drave, brez pomena. Formalno je za te predele veljala le uredba nadvojvode Ferdinanda iz 1603, ki pa je predpisovala le kazni za divji lov na rdečo in črno divjad v deželnoknežjih revirjih, ki so bili tudi cesarski.

Za lov v današnji osrednji Sloveniji tako vse XVII. stoletje ni bilo nobenega veljavnega predpisa. Vendar so deželni stanovi z zemljiškimi gosposkami vred uporabljali nepisano pravo, ki pa so ga krojili kakor so ga hoteli, če pristojna oblastva niso vsaj v posameznih primerih uporabljala za Štajersko veljavnih lovskih patentov, posebno enega iz 1619.

Zemljiške gosposke, ki so sodile svoje podložnike zaradi lovskega prestopka, so predvsem nalagale občutne globe, ker od zaprtega krivca niso imele nobenih koristi, temveč le škodo zaradi izostanka od tlake, razen tega pa ga je bilo treba še hraniti.

Kranjski deželni stanovi so ob nastopu vlade cesarja Karla VI., ki je nasledil osovražnega absolutista Leopolda I., zaprosili za potrditev posebne lovske uvedbe za Kranjsko, ki se bistveno ni razlikovala od onih, ki so s spremembami in dopolnili veljale za Štajersko in Koroško. Cesar je to uredbo potrdil in šele odtlej je imela Kranjska svoj lovski red, ki pa je trajal le do nastopa cesarice Marije Terezije.

Marija Terezija je spremenila vse lovske predpise po vsej državi. Z lovskim patentom iz 1750 je uveljavila svoj vladarski regal in odločila, da se morajo vsa lovišča velikega in malega lova v bodoče dajati v zakup. Lovna pravica torej ni bila več zvezana z zemljiško lastnino.

Plemstvo je moralo odslej, če je hotelo loviti, svoja nekdanja ali druga lovišča izdražbati. Dražbe so bile 1753. Na njih so bila licitirana vsa lovišča na Kranjskem. Zakupnine so vrgle državni blagajni nad 36 000 goldinarjev in cesarica je nato naročila kranjskim deželnim stanovom, naj ji predložijo osnutek lovskega reda, kako naj se zakupniki pri izvrševanju velikega in malega lova ravnaajo. Za Koroško je bil tak lovski red izdan 1754 in je posebno zanimivo, da je bil tiskan tudi v slovenskem jeziku, kar dokazuje, da je bil takrat še pretežni del Koroške slovenski. Kdaj je bil uzakonjen osnutek lovskega reda, ki so ga cesarici predložili kranjski deželni stanovi, ni znano. Skoraj gotovo ga je cesarica potrdila hkrati z onim za Koroško.

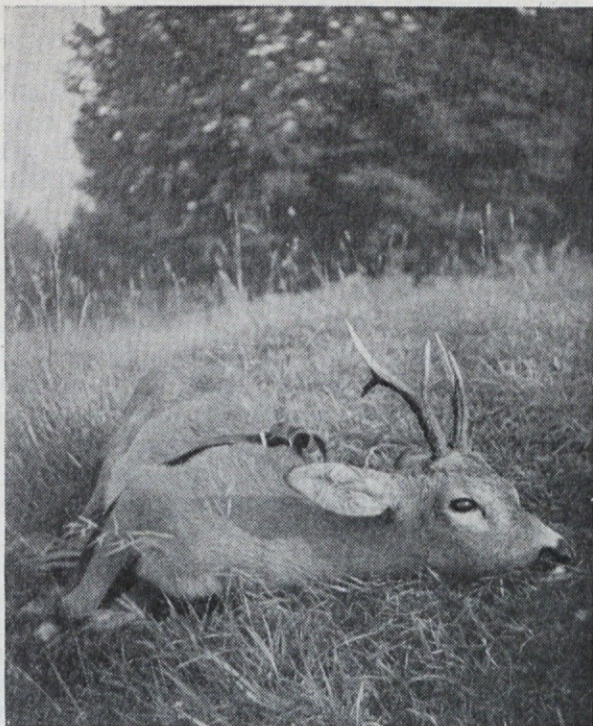

Foto M. Sušteršič ml.

Po 12-letni gojitvi — Stol-Završnica, 27. VI. 1937

Razen določil starejših uredb in patentov je lovski red za Kranjsko vseboval te-le novosti:

Lovišča velikega lova smejo jemati v zakup le plemiči. Odvetnikom (na ta stan je moralo imeti plemstvo posebno piko, da ga je izrecno omenjalo) naj se lovišča sploh ne oddajajo v zakup in se jim lov vobče ne dovoli, ker z njim izgubljajo mnogo časa in s tem prikrajšujejo svoje kliente pri njihovih pravicah.

K velikemu lovu spadajo jelenjad, divji prašiči in gamsi. Lovni jeleni se smejo upleniti v času od 24. junija do 29. septembra, šilarji in vilarji pa so zaščiteni enako kakor teleta in košute, ki se smejo upleniti le, če so kapitalne v času od 15. novembra do 6. januarja, gamsi od 25. julija naprej, gamsove koze pa naj bodo kolikor je le mogoče zaščiteni.

Medvedi, volkovi, risi in divje mačke se lahko love vse leto, enako tudi srnjak, srne pa naj bodo zaščiteni. Za jerebice je obveljalo staro določilo o izpuščanju parov. Gozdni jerebi in kljunači so odprti od 25. julija do 2. februarja.

Prepovedano je nastavljanje pasti in drugih nastav za zajce in lisice, kar je posebno v navadi pri kmetih na Gorenjskem. V zaščito kmeta je zakupnikom poljskih lovišč pod kaznijo prepovedano, da bi lovili s psi ptičarji po poljih, travnikih in vinogradih, dokler pridelki še niso pospravljeni.

Prejšnje uredbe so uveljavljale samo privilegije in se niso menile za škodo, ki sta jo kme-

tom povzročala divjad in lov. V tem lovskem redu pa se že kaže vsaj rahlo popuščanje fevdalističnih spon. Lovski red za Koroško je celo določal, da naj lovski upravičenci odstrele toliko divjadi, da podložniki zaradi nje ne bodo trpeli škode. Če pa bi zaradi prevelike gojitve divjadi nastala podložnikom znatna dokazana škoda, mora biti ocenjena in zemljiška gosposka jo je dolžna povrniti. Hud udarec nekdanjemu deželnoknežjemu in cesarskemu privilegiju pa je zadala določba, da smejo podložniki postavljati okrog svojih zemljišč, njiv ali nasadov visoke plotove, le da na vrhu ne smejo biti okončeni.

Vendar je ta lovski red še vedno določal, da ne smejo dobiti lovišč meščani, obrtniki ter druge neplemiške osebe. Izjeme so veljale le za nekatera že prej skupna lovišča malega lova in za primere, ko za določeno zakupnino ni bilo mogoče oddati lovišč članom deželnih stanov ali plemičem sploh, da bi zemljiška gosposka ne utrpela škode zaradi manjše zakupnine.

Nošnja lovske obleke je ostala privilegij višjih slojev in njihovih uslužbencev. Kolikor je bil ta lovski red potreben, je s časom zaradi križajočih se pristojnosti ter raznih privilegijev in pravic, ponekod dopuščal različna tolmačenja. Četudi je skušal onemogočiti zakup lovišč in lov sploh neplemiškim osebam, so premožni meščani, bodisi obrtniki ali trgovci ter pripadniki prostih poklicev in celo nepodložni kmetje za višjo zakupnino le prišli do lovišč.

V splošnem je ta lovski red za Koroško in kolikor je bil podoben uzakonjen za Kranjsko, ob prejšnjih pomanjkljivih predpisih, le dajal dovolj jasne osnove za izvajanje lova. Prej nikoli omenjeni divji petelini, ruševci, gozdni in skalni jerebi, razne vodne in močvirske ptice, so postale zaščitena divjad in je bil zanje določen lovni čas. Kazni za lovske prekrške so bile izredno visoke med 10 in 100 goldinarji, ali zapor. Zatiranje medvedov in volkov, ki jih je smel prej vsakdo pobijati, je bilo za naprej dopuščeno le zakupnikom lovišč, ki pa so morali uplenitelju plačati za medveda 4 goldinarje in za volka 1 goldinar strelnine. Podložnikom je bil lov v glavnem itak onemogočen, ker je bila nošnja orožja na splošno prepovedana in so izjeme veljale le na potovanjih po javnih cestah in za samotne zaselke.

Divje lovce so razen glob in odškodnin čakale še hude kazni, če so bili zaloteni. Poklicni divji lovci, kajti bili so tudi taki, ki so veljali za tatove in so bili poslani za 2 ali 4 leta na prisilno delo v okovih pri trdnjaviških okopih v Petrovaradinu na Ogrskem. Ostali divji lovci, ki so uplenili kakšno večjo divjad pa za isto dobo, prav tako v okovih, a izven Ogrske. Pri uplenitvi male divjadi zasačene divje lovce so namesto z globo in s telesno kaznijo kaznovali tako, da so jih za 2, 4 ali 6 mesecev v okovih

poslali na trdnjavski ali druga javna dela v deželi. Če so bili divji lovci ponovno zaloteni pri svojem poslu, so jih za vedno izgnali iz dežele.

Te kazni so veljale tudi za plemiče in meščane, ki bi streljali divjad v tujem lovišču. Prikrivačem divjih lovcev in kupcem ukradene divjačine, kož in kozuhov, najsi bi tudi bili svetnega stanu, pa je grozila globa 25 goldinarjev, pri ponovitvi pa tri ali štirikratni znesek. Prijavitelj takega prestopka je dobil posebno nagrado in je moral ostati neznan.

Divji lov je bil torej tvegana reč. Vse te okrutne kazni pa niso dosti pomagale. Podložniki, ki so smeli prej, vsaj ponekod, loviti razno malo divjad in zatirati roparice, se lovu na splošno nikakor niso hoteli odreči. Lovska sla, potreba ter kmečka trmoglavost s prikrito kljubovalnostjo nasproti sleherni gosposki, so posameznike in včasih celo kar cele soseske še vedno nagajale na divji lov.

Divjad se je zaradi zaščite močno razmnožila. Zakupniki niso mogli tvegati visokih kazni, če bi lovili v nelovni dobi, divji lovci pa so zaradi povečanega nadzorstva morali biti bolj previdni. Zato je bila lovska škoda vedno večja. Vseh svojih njiv podložniki niso mogli ograditi in so le lahko odvrčali divjad z ognji in ropotanjem. Če vemo, da je bilo l. 1735 samo v gozdovih okrog Dunaja uplenjenih nad 1400 divjih prašičev, kar je pomenilo komaj petino tamkajšnjega staleža, si lahko mislimo, koliko letine je uničila samo ta divjad. Pri nas je bilo zaradi prostranih gozdov in manjše naseljenosti še mnogo več črne divjadi, ki je hkrati z rdečo spravljala kmeta na beraško palico. Tudi zemljiške gosposke, najbolj seveda tiste ki so morale oddati svoja lovišča v zakup, niso rade utrpele na desetini in drugih dajatvah. Zato so podložniki od takih gospod dobivali potuho, ker jih zaradi divjega lova niso preganjale. Zakupniki pa so se na vso moč otepal plačevanja lovske škode; začele so se prve lovske pravde, spopadi z lovci in vrstile so se pritožbe.

Divjad se je zaradi pretirane gojitve in negospodarnega lova kmalu tako razmnožila, da je morala cesarica 1770 izdati za nižjeavstrijske pokrajine odločbo, da je dovoljeno držati divje prašiče le v dobro zaprtih oborah, drugo črno divjad po gozdovih pa sme vsakdo prosto pobijati. Tedaj je divjim prašičem odklenkalo. V nekaj letih so se poslednji ostanki te divjadi umaknili globoko v gozdove in so le tu in tam še razrili kakšno njivo.

Te nadloge so se torej kmetje končno znebili, ostala pa je še druga. Srnjad, zajci in poljska perjad ni delala posebne škode, zato pa so jo tem več medvedi, risi, volkovi in jeleni.

Plemstvo je ob koncu XVIII. stoletja močno zgubilo na veljavi. Privilegiji so padali in z reformami Jožefa II., ki je nasledil Marijo Terezijo, se je v Avstriji začelo novo zgodovinsko ob-

dobje. Lov je po družbenem razvoju vedno bolj prehajal iz rok obubožanega plemstva na bogate meščane. Na naših tleh so se mogli obdržati le Auerspergi, Windischgraetzi, Lichtenbergi in drugi stari grofovski rodovi, ki so imeli ogromna posestva po vseh avstrijskih deželah. Smotrno poljedelstvo, za katerega se je Jožef II. posebno zavzemal, je terjalo zaščito pred divjadjo in najsi je bilo še toliko, se je okrog obdelanih površin pričela naglo redčiti.

Jožef II. je s svojim patentom 1786. noveliral lovski red Marije Terezije. Odredba o zatrtju divjih prašičev na prostem, je bila razširjena tudi na naše kraje in odslej je smel vsakdo prosto pobijati medvede, rise, divje mačke, lisice in jazbecce kjerkoli in ob vsakem času. Padle so tudi še poslednje omejitve za neplemiške osebe, lov je postal dostopen vsakomur, ki si ga je lahko privoščil, dasi so največja in najboljša lovišča še vedno ostala v rokah bogatih plemiških družin.

Fevdalni sijaj je ugašal. Meščan ni imel smisla za razkošne love in se mu je zanje zdelo tudi škoda denarja, ker pač ni imel na voljo zastonjskih podložnikov. Prav tako mu je bila tuja fevdalna lovska kultura in nje obredje. Lov je za meščana postal le preprosta zabava, obenem pa gospodarska panoga. Lakomni pridobitnik si je hotel s plenom povrniti plačano zakupnino in je plen, kolikor ga ni potreboval zase, prodajal, oddajal odstrel divjadi in ga tudi množično vršil po svojih lovcih. Tako se je stalež divjadi ob koncu XVIII. stoletja v zakupnih loviščih meščanov skoraj usodno zmanjšal.

Plemstvo je še vedno lovilo po svojih starih šegah. Vendar je bil poslednji veliki fevdalni lov na naših tleh l. 1791. Priredil ga je knez Johann Adam Auersperg v svojem lovišču pod Krimom na čast neapeljskega kralja Ferdinanda IV.

Kralj se je iz Ljubljane, kamor je prispel iz Celovca, odpeljal z velikim spremstvom in v okrašenih čolnih po Ljubljani proti Igu. Godbe in fanfare so spremljale ta sprevod in množica radovednega ljudstva se je zgrinjala po bregovih. Visoki gostje so se takoj po prihodu na Ig podali na pripravljeno visoko prežo. Kraljeva je bila komaj 500 korakov pod izanskim gradom. Zemljiška gosposka je iz okoliških vasi nagnala 4500 gonjačev, ki so obkolili za pogon določeni predel in zakurili nad 20 000 ognjev, ki naj bi obkoljeni divjadi preprečil beg iz obroča. Pogon se je pričel z oddajo več kot 10 000 strelav, ki so dvignili divjad. Pokanje pa se je nadaljevalo še med gonjo, ker so kar naprej streljali med gonjače razvrščeni knežji lovci. Gonjači pa so s palicami tolkli po deblih in grmovju ter na vse grlo kričali.

Tako so bili pritisnjeni do prež trije medvedi. Padel je le eden, druga dva pa sta med gonjači ušla v bližnji gozdič, kjer so ju obenem z nekaj volkovi znova obkolili in nagnali pred kralja, ki je enega medveda podrl in takoj za

Foto F. Kersnik

njim še volka. V tem pogonu so padli vsi trije medvedi, dva volka, jelenče ter mnogo lisic in zajcev.

Drugo jutro so odpeljali kralja dve uri daleč do neke jame v skalovju, kjer so imeli zajetega velikega medveda. Medved sicer ni hotel na plan, toda ko je le pomolil glavo iz votline, ga je kralj smrtno pogodil.

Medtem so se trije avstrijski nadvojvode, ki so prišli pozdravit kralja v imenu cesarja Friderika II., zabavali v izanski živalski obori in so tam uplenili po enega medveda in gamsa.

Na povratku v Ljubljano je pri izlivu Iščice v Ljubljano čakalo na visoke goste nad 20 okrašenih ladij s kranjskim plemstvom in k sprejemu je prišlo tudi zastopstvo ljubljanskega (meščanskega) lovskega društva. Na bregovih se je spet trlo radovednega ljudstva.

Za obeh francoskih okupacij so v naših krajih, ki so pripadali Iliriji, veljali francoski zakoni. Ob neprestanih kontribucijah, vojaških novacenjih in neizprosne izterjevanju davkov je bilo le malo komu mar za lovske zadeve. Lovili so vsevprek, divji lovci so spet nastopali kar v tolpah, saj je plemstvo s svojim služabništvom pretežno pobegnilo iz dežele, da prav nad najbogatejšimi lovišči ni bilo nadzorstva. Časi pa tudi niso bil taki, da bi se meščanski zakupniki upali v gozdove ali se kakorkoli postavili proti plenjenju lovišč po divjih lovcih in Francozih.

Po umiku Francozov so se vrnil stari časi z okorelim fevdalnim pravnim redom. Toda ideje

francoske revolucije so naganjale ljudstvo v odpor. Po dolgotrajnih vojnah je nastopilo splošno obubožanje. Plemstvo in sploh zemljiške gosposke, ki ves čas francoske okupacije niso imele dohodkov od svojih zemljišč, ker sta bila tlaka in desetina tedaj odpravljeni, so tako pritiskale svoje podložnike, da so nastajali resni upori. Ob veliki lakoti 1817. se je divji lov razmahnil kot še nikdar prej, ker so kmetje kar vseprek padli po divjadi in oblastem niti ni kazalo, da bi nastopile proti sestradanemu ljudstvu.

Kljub temu v I. polovici XIX. stoletja ni bilo bistveno manj divjadi kot v prejšnjih časih. Divji prašiči so bili sicer do malega zatrti, vendar so se tu in tam še pojavljali v bolj odmaknjenih krajih. Jelenjad se je iz ravnin umaknila globje v gozdove, srnjad in druga mala divjad pa si je po končanem ropanju lovišč kmalu opomogla. Tudi medvedi, volkovi in risi so bili skoraj vsakdanja nadloga. V prostranih kočevskih gozdovih, na Gorjancih, po zasavskem hribovju, na Pohorju in sploh po gorah na obrobju zgornje Savinjske in Savske doline, je ostala še nedotaknjena prvotna divjina, kjer se je divjad skoraj nemoteno razvijala, ker so jo fevdalni zakupniki lovišč tudi varovali in gojili. Hkrati pa so zaradi škode po njej skrbeli, da se posebno jelenjad ni pojavljala v bližini obdelanih površin. Na ta način je bilo ustvarjeno primerno ravnovesje, da je bil stalež divjadi gospodarsko znosen, obenem pa tudi z lovskega stališča zadovoljiv. Vendar je divjad zaradi smotrnega kmetijstva, ki ga je vlada na vso moč podpirala, postopnega krčenja gozdov in nastajanja novih obdelovalnih površin, polagoma zgubljala svoje življenjsko okolje in se je stalež zato po naravni nujnosti počasi manjšal. Uravnavanje rek in izsuševanje močvirij, posebno Ljubljanskega barja, je vzelo obstoj številnim vodnim in močvirskim pticam. Z njimi so ginile tudi roparice. Ribji in jezerski orli, sokoli in razni lunji so postali redki. Nasprotno pa so se zelo razmnožili zajci ter poljska perjad in v prejšnjih časih nekako omalovaževani mali lov je pridobil na pomenu. Meščanski lovec, ki je živel v mestu, je bil po svojem poklicu vezan na bližnjo okolico svojega bivališča, ker v časih, ko še ni bilo železnic, ni vedno zmožel dolgotrajnih in dragih potovanj v oddaljena lovišča. Tako so se meščanski lovci posvečali predvsem malemu lovu s psi ptičarji ali brakadam z gonjači in psi goniči, na katerih je bil razen srnjadi, zajcev in lisic, le izjemoma uplenjen kak kos druge večje divjadi.

Plemstvo je moralo opustiti nekdanje velike love, čeprav je še vedno imelo na voljo svoje podložnike. Ker so mu presahnili nekdanji veliki dohodki in privilegiji. Na dražbah se je celo moralo boriti za svoja lovišča z obogatelimi meščani. Sploh je v lovstvu nastopila znatna preobrazba. Namesto količine plena, se je pričela

ceniti lovska večšina pri uplenjanju divjadi na čakanju, zalazu ali na klic in bili so lovci, ki so se tudi z medvedom spoprijeli iz oči v oči, dasi ne več z ostnom, temveč s puško.

Z revolucijo 1848. so dokončno padli še poslednji fevdalni privilegiji. Osvobojeni podložniki so se polastili lovišč, ne glede čigava so bila. Na dan so prišle dotlej skrbno skrivane puške, na pogone so se dvignile cele soseske, da je bila na Kranjskem v enem samem letu skoraj do kraja iztrebljena vsa jelenjad. Tisoči jelenov z izrednim rogovjem, kakor jih je bilo drugod le malo, so padli pod kroglami in nasekanim svinčcem. Prizanešeno ni bilo niti košutam in mladičem. Sproščena sla po ubijanju ni poznala meja. Na mestnih trgih so tedaj prodajali jelenjino za slepo ceno in irharji so bili za dolga leta založeni s kožami.

Tudi drugi divjadi se ni godilo nič bolje. Srnjad, ki zaradi volkov, risov in medvedov ter silne množice lisic v naših krajih nikoli ni bila posebno številna, se je v tem revolucijskem obdobju obdržala le v najbolj odročnih gozdovih. Poljska in gozdna perjad ni toliko trpela, ker kmet ni imel dosti smisla za tak droben lov. Šlo mu je le za čim večji kos mesa in za maščevanje nad osovraženim plemstvom, ki mu je dolga stoletja jemalo pravico do lova. Z zankami in mrežami bi bili skoraj gotovo iztrebljeni tudi zajci, če bi se tako naglo ne množili. Saj se je množično uničevanje divjadi nemoteno nadaljevalo še vsa naslednja leta.

Kakor je upadal stalež koristne divjadi, je hkrati ginila tudi zverjad. Okoli 1860. je bil v naših krajih uplenjen poslednji ris in skoraj docela so izginili volkovi, medvedi pa so se obdržali le še v kočevskih in snežniških gozdovih.

Cesarski patent 1849. je sicer na novo uredil lovne pravice, toda ljudstvo se zanj ni menilo, ker so zemljiške gosposke zgubile sodno oblast nad svojimi nekdanjimi podložniki, da za divji lov ni bilo ne tožnika in ne sodnika. Po tem patentu je bila lovna pravica, ki jo je odvzel lovski red cesarice Marije Terezije 1750. spet vrnjena zemljiškim lastnikom. Posestva, ki so obsegala najmanj 200 oralov strnjenelega sveta, je veljalo za samolastno lovišče, ki ga je lastnik lahko izkoriščal v okviru veljavnih lovskih predpisov ali pa dajal v zakup. Za pretežno večino prebivalstva je ta določba pomenila le povratak na staro. Lastniki lovišč so postali spet bivši zemljiški gospodje, torej plemiči in gosposke, kakor župnije, samostani in razne druge ustanove ter veliki kmetje. Manjše površine zemljišč in srenjska posestva s pašniki, planinami in gozdovi, pa so bile združene v Občinska lovišča, ki so jih občine dajale v zakup.

Srednji ter mali kmetje in bajtarji so tako ostali brez vsakršnih lovskih pravic. Dejansko so bili stari plemiški privilegiji vezani na posest, le

razširjeni na vse bogataše, kajti tedaj so se že pojavljali neplemiški veleposestniki in graščaki, ki so bili pokupili nekdanja plemiška imena ali njihove dele. Loviti je smel sicer vsakdo, ki je imel potrebne papirje in dovoljenje lovskega upravičenca, toda uplenjena divjad je pripadala temu.

Nekdanje okrutne kazni za divji lov so odpadle. Lovska tatvina je veljala le za protipravno prisvojitve, neupravičena nošnja orožja pa je bila zgolj prestopok. Pri meščanih, ki so se vedno bolj pollašali lovišč po večini ni bilo nobene lovske kulture. Na debelo so trebili divjad in se niso dosti menili za lovne čase in za gojitev. Kmetje so v svojih loviških prav tako gledali, da so čim več uplenili, ostalo pa so itak pobrali divji lovci.

V nekaj letih se je stalež divjadi, razen selivk-divjih rac in gosi ter drugih vodnih in močvirskih ptic, tako zmanjšal, da so bili nekateri prej z divjadjo tako bogati predeli do mala prazni. Za roparice, razen kožuharjev, ni bilo nikomur mar. Streljali so zgolj divjad, ki je dajala meso.

Gorski lov je bil omejen po večjem le na gamse, ki so jih upravičenci in divji lovci tako trebili, da bi jih skoraj zatrli. K temu je v veliki meri pripomogla nova navada nošenja gamsjega čopa. Lovci so tekmovali, kdo bo imel lepšega in tudi divji lovci so se postavljali s takimi trofejami. Druga moda so bili ruševčevi krivci, ki jih je v gorskih krajih nosil prav vsak moški. Moral pa jih je sam upleniti.

V prejšnjih časih jelenja in srnačja rogovja, merjaščevi čekani in gamsji roglji niso veljali za trofejo, zato so se ohranili le prav redki primerki. Uporabljali so jih za razne ročnike in podobno. Z razmahom lova in staleža divjadi pa ni več štela velikost uplenjenega kosa, temveč kakovost trofeje.

Divji lovci so uplenili povprečno mnogo več kakor upravičenci, saj so skoraj vsi moški lovili. Kdor ni imel puške ali zanjo potrebnega poguma in spretnosti, je nastavljal zanke, saj je bilo tveganje komaj vredno omembe. Fevdalne zemljiške gosposke so z zagroženimi visokimi kaznimi in desetninami svojih lovcev, še nekoliko obvladovale lovišča, sodobni zakupniki pa so se morali omejiti na dva ali tri čuvaje, ki nikakor niso mogli uspešno nadzirati na tisoče hektarov, nepreglednega in komaj dostopnega gorskega sveta, v katerem so domačini poznali slednjo stečino.

Prirojena lovska sla in prepričanje o neoporečni pravici do lova, sta povzročila, da se je divji lov v porevolucijskih letih tako silno razmahnil. O preteklosti vemo, da je bil divji lov vsa stoletja, odkar obstoje zapisi o lovu, hudo resna zadeva. Zatreji ga niso mogli niti najbolj nečloveške kazni, o kakršnih govore stari lovski redi in patent. Že tedaj so se dogajali spopadi in umori, ki so bili spričo grozečih kazni, da bi

Rogovje s slike srnjaka na str. 214 v 7. št. 1961

se jih krivec ubranil, vsaj razumljivi. Toda divji lovci so še naprej streljali na čuvaje, kjerkoli so naleteli nanje. V arhivih pristojnih sodišč so ostali zapisniki o preiskavah ter sodbah za takšne zločine, ki so pomenile za obtoženca popoln propad. Vendar ljudstvo iz tega ni povzelo potrebne-ga nauka.

Gorjanski fant je za svojo veljavo moral imeti ruševčeve krivce. Puška se je že kako dobila. Divji lovci so se tudi našemili, počrnili obraz, si privezali brado iz prediva, oblekli suk-njič narobe, da jih ni bilo moč spoznati.

Po samotah raztresene domove je bilo težavno nadzirati. Po strelu so lovci včasih v zasedi pričakali osumljenca, ki pa s puško in plenom najraje ni hodil po stezi in je bilo le naključje, če so ga zalotili. Pastirji in drvarji, ki so bili po večjem tudi sami divji lovci, so z domenjenimi znaki sporočili drugim, če je bila kakšna nevarnost. V pest je padel le neizkušeni mladenič ali če je bil kdo iz maščevanja izdan. To pa je izdajalcu prineslo splošno zaničevanje in izločenje iz soseskine skupnosti.

Po tem tiholazenju in pretkanih divjelovskih ukanah je z naslodo seglo romantično nastrojeno domače slovstvo, ki je divje lovce poveličevalo kot nekakšne ljudske junake. Dandanes gotovo priznavamo nekdanjim fevdalnim podložnikom pravico, da so segali po orožju, da so se lahko preživljali in odvrčali škodo po divjadi, toda porevolucijskega divjelovstva z nobene strani ni bilo mogoče zagovarjati.

Fevdalna lovska kultura je kljub vsem izrodkom skrbela za obstanek divjadi, dasi je z gojitvijo rada pretiravala. Poznejše izvajanje lova pa je pomenilo uničenje jelenjadi ter deloma tudi srnjadi in gamsov. Meščani in divji lovci so delili iz rok v roke. Oboji so pobijali čez mero in potrebo. Zato je bil upravičen odpor sicer redkih novih lovcev, ki so povzeli smotrna stara izročila in so skušali v svojih zakupnih ali samostalnih loviščih ohraniti primeren stalež divjadi. Ko so s tem dosegli prve uspehe, so jim polagoma sledili tudi drugi zakupniki in imetniki samostalnih lovišč, saj v izpraznjenih loviščih niso imeli več kaj streljati.

Ljudska miselnost, da naj bo lov vsakomur prost, ni mogla obveljati. V preteklosti, ko je bilo neizmerno več divjadi, divji lov ni ogrožal njenega obstoja. V desetletju po revoluciji 1848. pa se je pokazalo, da utegneta biti zaradi divjega lova in nesmotrnega lova sploh, zatrti še poslednji vrsti velike divjadi, namreč srnjad in gamsi. Lastnike in zakupnike lovišč je bilo mogoče nadzirati, jim lov omejiti ali povsem prepovedati, divji lovci pa so mesarili brez nadzorstva.

Lov za prehrano in preskrbo s kožami in krznom ter za odvrčanje škode po divjadi ni bil več potreben in zato tudi ni bil moralno upravičen. Sama lovska sla divjih lovcev se ni mogla zagovarjati. Zato je bilo književno poveličevanje divjelovstva povsem zgrešeno, ker je čitajočo množico, živečo daleč od lovišč, varalo z izmišljenim prikazovanjem. V resnici je šlo za okrutno mesarjenje divjadi in domnevni junaki so bili največkrat delomrzni izkoreninjenci, lahkoživci in propalnice.

Ljudsko gledanje na divji lov se seveda ni spremenilo. Kar cele soseske so se še naprej, toda z vedno manjšim uspehom branile proti veljavnim zakonom in lovskovarstveni službi. Značajnejši med divjimi lovci so postali lovski čuvaji, da bi se jim ne bilo treba odpovedati lovu. S tem pa je bil ljudskemu lovu zadan najhujši udarec. Nekdanji divji lovec je odlično poznal lovišče, stalež in vrste divjadi, vse stečine, obenem pa tudi vsakega še preostalega divjega lovca, celo po poku njegove puške. Zato je seveda žel smrtno sovraštvo, soseska ga je izločila iz svoje skupnosti in marsikateri je padel pod zavrtnim strelom.

Namišljene lovske pravice so spravile nekatere soseske celo do odkritih uporov. Ko je bila 1874. postavljena na Mašunu v snežniških gozdovih prva lovska in gozdarska kočja, se je zbralo iz okoliških vasi okrog 150 mož, samih divjih lovcev, ki so ob zvonjenju na plat zvona, udarili nanjo ter jo podrli do tal. Tudi marsikatera druga lovska kočja je bila v tem času požgana, podrta visoka čakališča ter krmišča za divjad in slance.

Poostrene določbe novega cesarskega patenta o lovu iz 1876., ki so bile v glavnem podlaga za

vso poznejšo lovsko zakonodajo do današnjih dni, so v marsičem preprečile zlorabe lova. Stalež divjadi se je vsaj v nekaterih loviščih polagoma popravljal, ker je urejena lovsko-varstvena služba z domačini, ki so poznali ljudi in razmere, onemogočala množične pogone celih sosesk. Vendar je bilo povsod še po nekaj posebno drznih divjih lovcev, ki jih nikakor ni bilo moč zalotiti. To so bili izredni prebrisanci in veščaki, ki jim je bil lov mnogo bolj uteha prirojene sle kakor želja po plenu. Tak divji lovec, ki je tu pa tam podrli kakšnega gamsa ali kos srnjadi, ni ogrožal staleža, saj je v hudih zimah poginilo mnogo več divjadi kot so jo uplenili vsi upravičenci in divji lovci skupaj.

Lastniki velikih lovišč, ki so bili po izvoru večinoma fevdalci, so divjad smotrno gojili in so za lov ter lovstvo mnogo žrtvovali. Zakupna in kmečka lovišča v njihovi sosesčini so tako rekoč živela od njih. Bili pa so le nekateri zakupniki, ki so pravilno pojmovali lov in so jih posnemali. Vsem tem je naposled uspelo, da so gamse in srnjad obvarovali popolnega iztrebljenja. Prizadevali pa so si tudi, da bi znova zaredili jelenjad in so jo pričeli gojiti v oborah, od koder se je potem razširila in se je po letu 1900 že pričela pojavljati na svojih nekdanjih pasiščih. Tudi medvedi so od časa do časa prehajali iz kočevskih in snežniških gozdov čez Krim in obrobje Ljubljanskega barja proti Kamniškim planinam in Karavankam. Redkeje je kakšen medved zašel na Jelovico in Pokljuko ter se spet vrnil v svoje domače kraje, če ni bil prej uplenjen. Prav tako so se od časa do časa pojavljali divji prašiči, največ samotarski merjasci, ki so se sledili po bolj samotnem hribovju, kjer je nekdanj živela ta divjad v številnih tropih.

Volkovi so po letu 1870 le v prav hudih zimah še prehajali čez Kolpo v kočevske gozdove in se spet vračali. Če se je v drugih krajih kdaj pojavil kakšen volk, je bila to silna redkost in zaradi tega si je srnjad spet lahko opomogla.

V poznejših letih do prve svetovne vojne so imela naša lovišča v glavnem ugoden in spremenjenim razmeram primeren stalež divjadi. Množični divji lov je moral prenehati, vendar se ljudska miselnost nikakor ni spremenila. Vsa zgodovina je polna neprestanega boja za pravico prostega lova. Čas pa je pokazal, da je bila lovska zakonodaja po letu 1848 edino pravilna. Prosti ali regalni lov, kakor so ga imele nekatere pokrajine v poznejši Jugoslaviji, bi v naših krajih pomenil popolno iztrebljenje vse divjadi. Tako pa smo imeli in imamo še bolj dandanes gospodarsko znosen stalež velike in male divjadi in napredna lovska zakonodaja nam jamči, da bo tak ostal tudi v bodoče.

Viri: Valvasor, Dimitz (Geschichte Krains), Kos (gradivo) Oesterreichische Monarchie in Wort und Bild, Weidwerk aller Welt.

DISCIPLINSKI POSTOPEK

Posamezne lovske družine greše zoper predpise o disciplinskem postopku kljub izrpnim navodilom, ki jih je v tej zadevi prinesel »Lovec« v št. 9, 10, 11 in 12/57. Pri disciplinskem sodišču Lovske zveze Ljubljana prav pogosto naletimo na nepravilnosti pri izrekanju kazni disciplinskih sodišč nekaterih lovskih družin na območju te zveze. Zato je potrebno, da se glede najosnovnejših pravil disciplinskega postopka ponovno pogovorimo.

Res je, da nimamo predpisov o disciplinskem postopku za disciplinska sodišča lovskih družin. (Smatram, da je izraz disciplinsko sodišče bolj primeren kot disciplinsko razsodišče, ker ga uporablja tudi n. pr. zakon o javnih uslužbencih, zakon o delovnih razmerjih in dr.). Kljub temu pa tudi glede tega postopka ne more vladati neka anarhija ali samovolja, saj obstoje predpisi o postopku, kadar se odloča o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov. Naj omenim tu samo zakon o splošnem upravnem postopku, zakon o kazenskem postopku, zakon o pravnem postopku. Subsidiarno smemo in moramo uporabljati te predpise tudi v disciplinskem postopku lovskih družin.

Načela zakona o splošnem upravnem postopku moramo prav gotovo spoštovati tudi v našem postopku. Ta načela so: načelo zakonitosti, načelo materialne resnice, načelo zaslišanja stranke in načelo pravice pritožbe.

Pri ugotovitvi kaznivega dejanja morajo lovske družine upoštevati, da je treba disciplinski postopek opraviti tako, da v nobenem pogledu tako v formalnem, kakor tudi v materialno-pravnem ne more biti ugovora. Formalno naj se postopek izvede takole:

Član lovske družine, ki kakorkoli izve za zagrešene lovske nepravilnosti drugega člana, naj takoj sam napravi prijavo ali pa to sporoči starešini ali drugemu funkcionarju, da ta naredi prijavo, če družina nima za to pooblaščenega člana. Kdor prekrška ne prijavi, se izpostavi nevarnosti, da je soudeležen pri njegovi izvršitvi. Pismena prijava prekrška je potrebna, ker ni sodnika, če ni tožnika. Za prijavo naj se uporabi naslednji obrazec:

I

Lovska družina:

P R I J A V A

Podpisani

član LD sem dne

196..... ugotovil (zvedel, ali videl), da je

..... član naše lovske družine storil

naslednji prekršek:

Mojo izjavo lahko potrdi kot priča

(priimek, ime in bivališče)

Predlagam uvedbo disciplinskega postopka.

V, dne 196.....

(prijavitelj)

Ponovno je treba opozoriti, katera so tista dejanja, zaradi katerih je treba uvesti disciplinski postopek. Predmet prijave naj bodo dejanja:

1. ki so v nasprotju s predpisi o lovu, s pravili, s poslovnikom in s sklepi lovske družine ter višjih lovskih organizacij,
2. ki so v nasprotju z dolžnostjo dobrega izvrševanja poverjenih dolžnosti in
3. dejanja, s katerimi se grobo krši lovska ali načela lovske pravičnosti.

Ko disciplinsko sodišče dobi tako prijavo, določi datum disciplinske razprave in povabi prijavljenega na razpravo z naslednjim vabilom:

II

Lovska družina:

Disciplinsko sodišče

Štev.:

VABILO K DISCIPLINSKI RAZPRAVI

(pisarna, soba in kraj)

Tov.

Vabimo vas, da se dne 196.....

ob uri zglasite v zaradi zaslišanja v disciplinski zadevi. V primeru neodziva bo disciplinski postopek tekel brez vašega sodelovanja.

V, dne 196.....

(predsednik discipl. sodišča)

Vabilo vročil:

Vabilo prejel dne

Vabilo naj vroči kak član ali lovski čuvaj proti podpisu, ali pa naj se odda priporočeno na pošto.

Na določen dan se zbere disciplinsko sodišče in sestavi zapisnik po naslednjem obrazcu:

III

Lovska družina:

Disciplinsko sodišče

Štev.:

Z A P I S N I K

sestavljen dne 196..... ob uri

v

(pisarna, soba in kraj)

v zadevi prijave disciplinskega prekrška tov.

Prisotni:

.....
(predsednik disciplinskega sodišča)

.....
(član disciplinskega sodišča)

.....
(član disciplinskega sodišča)

.....
(obtoženi)

.....
(priča)

Obtoženi v zadevi prijave disciplinskega prekrška izpove naslednje:

Zapisnik sem prebral, sestavljen je pravilno in nanj nimam pripomb.

Člani disciplinskega sodišča:

.....
Zaslišani:

K gornjemu zapisniku izpove povabljena priča naslednje:

Člani disciplinskega sodišča:

.....
Priča:

Poudarjam, da je zaslišanje obdolženca tako važno dejanje v postopku, da je ves postopek neveljaven, če je to opuščeno, kajti stranki je treba dati možnost, da se izjavi o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembne za izdajo odločbe o kaznovanju. Zaradi opustitve zaslišanja obtoženca je disciplinsko sodišče Lovske zveze Ljubljana zavrnilo že več odločb lovskih družin o kaznovanju.

Če obtoženca kljub pravilnemu povabilu ni k razpravi, je treba ob ponovnem povabilu vseeno izpolniti obrazec III in namesto obtoženčeve izjave zapisati, da se obtoženec noče udeležiti razprave, kar potrdijo vsi prisotni člani disciplinskega sodišča.

Po razpravi se člani disciplinskega sodišča tajno posvetujejo in svoj sklep sporoče obtoženemu članu najprej ustno, v najkrajšem času ali tudi takoj, pa pismeno z obrazcem:

IV

Lovska družina:

Disciplinsko sodišče

Štev.:

Datum:

Disciplinsko sodišče Lovske družine

..... izdaja po

..... sklepu na razpravi
(soglasnem ali z večino glasov)

dne zaradi disciplinskega
prekrška tov.
naslednjo

ODLOČBO

Tov.

se kaznuje
(navesti kazen)

OBRAZLOŽITEV:

Tov.

je bil prijavljen, da je dne

Ta prekršek je dokazan z lastnim priznanjem in z izjavami prič:

Zaradi navedenih kršitev je disciplinsko sodišče sprejelo sklep kot v izreku, ker je v skladu z veljavnimi predpisi.

Odločba je utemeljena.

Pravni pouk: Zoper to odločbo je dopustna pritožba v 15 dneh po prejemu na disciplinsko sodišče področne Lovske zveze (n. pr. Ljubljana). Pritožba se mora vložiti pri Lovski družini

.....
(predsednik disciplinskega sodišča)

LR

Dostavljeno:

1. (obsojeni)
Upravni odbor LD

2.

3. arhiv.

Disciplinsko sodišče lovske družine lahko izreče eno od naslednjih kazni:

1. opomin
2. ukor
3. odvzem funkcije (če jo ima)
4. prepoved izvrševanja lova (največ za eno leto)
5. izključitev iz članstva lovske družine.

Drugih kazni lovska družina ne sme izrekat, pač pa sme v odločbi navesti še morebitno odškodnino, ki je tudi določena za prisvojenjo ali uničeno divjad. V primeru neplačila odškodnine ima lovska družina pravico do tožbe na sodišču.

Če bo disciplinski postopek izveden na opisan način, bo pravilen in drugostopno sodišče v slučaju pritožbe ne bo imelo potrebe, da razveljavlja odločbe lovskih družin zaradi formalnih nepravilnosti. S tem se bo zmanjšalo delo disciplinskih sodišč pri lovskih družinah in pri drugostopnem disciplinskem sodišču. Zaradi pravilne izvedbe disciplinskega postopka bi bilo potrebno, da opisane obrazce založi Lovska zveza Slovenije in jih dostavi vsem lovskim družinam svojega območja.

Vsem disciplinskim sodiščem lovskih družin pa priporočam, da pred uvedbo disciplinskega postopka ponovno prečitajo navodila za disciplinski postopek, ki ga je objavil tov. Franjo Sok v 9, 10, 11 in 12 številki »Lovca« iz leta 1957.

Jože Brezan

Gosjača

Lep dan se je obetal. Pajčevina blede megle je še spokojno ležala nad jezerom. Nič se ni ganiilo, kar bi motilo mir, razen čopastih ponirkov, ki so se pokazovali in se javljali z zadirčnim brlizganjem. Včasini se je pognala iz vode riba, da je pljusknilo. Morda je hotela ubežati zasledovalcu, morda je poskočila od same objestnosti. Hitro so ginevali kolobarji, ki so se zadevali ob goščo šaša in ščavja in grmičevja tamariksa, ki je rasel iz plitve vode in opojno vonjal ter sklanjal kite težekega cvetja, ki se je zrcalilo v mirni gladini vode.

Mehko obrežje je črnelo in se vdajalo pod stopinjami, ko da hodiš po barju. Kisel duh je neprijetno silil v nos iz kupov črnice, ki jih je izmetala človeška roka. In res! Rajni gospodar je povabil kemike, da so preiskali to črno blato. Imeniten gnoj! Gospodar pa je prej umrl, preden je utegnil izsušiti jezero, razstreliti skalovje in urediti odtočni jarek, da bi zgradil pod slapom ob morju mlin in elektrarno.

Da, tisti časi so minili, ko sta bili dve kravi za groš. Tudi hlapec Jure je ostarel. Ni se pretegnil v službi ne takrat, ko je dela ostajalo, kaj šele danes prav ta dan, ko ga ni bilo. Zastran tega je moralo biti tako, da sta ga učitelja zbudila. Zakuril je. Počepnili so okrog ognja, predstavili vodo za kavo in previdno nalagali, da ne bi prevrnili lonca. Iz jezera je zajel vodo za umivanje, prilil kisa, da je pomoril komarjo zalego. Potem sta učitelja odveslala do vrš. Ujelo se je nekaj ploščatih tenjk in čink. V gosto pleteni vrši je bilo nekaj jegulj. Vlaški jim je zmečkal glavo, za glavo zaokročil rahlo zarezo in previdno slačil kožo. Kožo je napihnil in jo obesil, da se posuši. Razrezal je jeguljo na daljše kose in posolil. Kosi so se premetavali.

Povljanski se je zasmeljal in rekel: »Elektrika! Študiraj, kot je Galvani žabje krake!«

Po jajcu in moki sta povaljala migotajoče kose in cvrla na olju.

Megle ni bilo več, ki bi zastirala pot preko jezera. Na nasprotnem kraju so nemoteno letale jate rac, lisk in poslednjih gosi.

Jure se je moral izkazati z gosjačo. Pomagala sta mu prinesiti velikansko puško. Z njo je v davnini streljal gosi. Po gospodarjevi smrti je še ni sprožil. Jure je prislonil puško ob ogrado in previdno nabijal. Trkal je rog ob debelo cev, da je lesketajoči se smodnik curel vanjo, kakor pesek v starodavnih peščenih urah. Z dolgo šibo je tlačil v cev posvaljkan papir, vsipal zdrobljeno opeko, nasekano železje in zopet opeko. Vse je dobro potlačil in nataknil na prašnico vžigalno kapico. Dolgo je meril v nasprotni breg, podstavljal kamenje in ju vabil, naj se prepričata, če dobro meri.

Povljanski se je povalil v travo, zamižal na eno oko in popravljal.

»Jure, količek zabijte, da se bo kopito ob kaj trdnega oprlo,« je naročil; »sprožiti pa ni karte, ker je zbranih premalo gosi.«

Jure je navezal vrvico na petelinca, učitelja pa sta opazovala roje komarjev, ki so se umikali pred soncem in gnusne pijavke, ki so se stegovale ob bilkah. Ribiči, kadar zagazijo z mrežo v jezero, se nikdar do nagega ne slečejo prav zaradi pijavk. Vedno ostajajo v spodnjicah, pa še tedaj morajo trgati to gnusobo z beder. Vselej so krvavi, kot bi hodili skozi trnje.

Enemu je splaval pogled po jezeru...

»Jure, streljajte!«

Jure je od daleč potegnil za vrvico. Močno je zagrmelo in vrglo gosjačo z ograde. Pok je odmeval po brdu. Dolgo se ni razkadilo. Tekli so vstran gledat učinek. Perjad se je dvignila. Nekaj omagujočih ptic je zaostajalo. Nekatere so že padale. Na vso moč so veslali. Še so do tolkli precej perjadi.

»Ti hent, ti! Dobro dela ta gosjača,« je moral Povljanski pohvaliti, ko je bilo toliko perjadi v čolnu. »Že me skrbi, kaj bomo s tolikim plenom.«

Jure je cenil lovino. Gosi niso tako trde kot jeseni. Tudi mršave niso. Ob dobri in obilni hrani so se popravile.

Kosilo je teknilo. Ribe ponavadi plavajo. Plavajo žive, plavajo naj še pražene in pečene. Zato so pridno zalivali. Jure je komaj sproti odvezoval in zavezoval kozji meh...

Skrbno so pozaklenili, natovorili meh, posodo in puške, potem še sebe na bosanske konjičke, pa nazaj v Povljano. Od solin je priplavala pesem motorjev, ki črpajo morje in ga bruhajo po kanalih na grede.

Hinko Vilfan

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

LOVCI, v 6. številki smo Vas povabili, da poročate o poteku letošnjega srnjega prska, kar je med drugim važno za proučevanje naše srnjadi. Tega nad vse zanimivega lova se udeležuje nekaj tisoč naših lovcev, ki doživljajo in opazujejo mnogo zabeležbe vrednih dogodkov. Do danes pa nismo prejeli še nobenih tozadevnih poročil. Zato ponovno prosimo, da ne pustite, da bi letošnja opazovanja tega naravnega dogodka prišla v pozabo in nam čim več poročate. Prav tako poročajte o jelenjem roku.

Uredništvo

Vprašanje zračnih pušk

Že večkrat je bila javnost obveščena o nesrečah, povzročenih z zračno puško. Še več pa je neobjavljenega o podobnih nesrečah z zračnimi puškami, zlasti o poškodovanih ali uničenih malih živalih, kar povzroče nevedni ali tudi brezvestni ljudje. Saj nekateri otroci in tudi starejši streljajo vse vprek na drobne ptice pevke ter grlice, golobe, jerebice in tudi na štirinožne živali. Kadar sem naletel na takšen primer, sem opozarjal zaradi varnosti in pa zaradi škodljivosti takega početja. Zgodilo se je, da sem tudi odvezel puško. Pri tem pa nastajajo kajkrat nesporazumi s starši otrok, ki največkrat zagovarjajo svoje otroke, češ, kaj neki pa bo naredil z zračno puško, ali, saj ni nič škoda, če ustrelji kakšnega ptiča.

Ne bom razpravljajal o škodi z zračnimi puškami na malih živalih, zlasti pticah pevkah in divjadjo, pač pa bi naglasil, da so škode lahko tudi drugačne, ki jih povzročijo nevedni ali celo brezvestni ljudje. Naj navedem dva primera, ko otroci niso bili dovolj poučeni.

Stojim in čakam na postrežbo v polni trgovini. Naenkrat streltik za mojo glavo v strop.

Obrnem se in vidim fantiča okoli sedem let starega poleg staršev z zračno puško v roki. Lepo ga opozorim, da tako ne sme, staršem pa svetujem večji nadzor. Po pregovarjanju sem dobil približno takle odgovor: Saj ne more biti nič, kaj pa naj naredi s takšno puško. Dobil jo je za rojstni dan, da bo lahko z njo kakšne ptiče streljal...

Pred kratkim pa se je zgodila nesreča, ki je zgovoren dokaz, da zračna puška ni igračka, najmanj pa v rokah nepoučenih ali celo brezvestnih ljudi. Tedaj sta prišla k Semprimožkim šestletni Lilijen in devetletni Franček v spremstvu svojih staršev. Kmalu je domači fantič, ki tudi malo ptiče strelja s svojo zračno puško, le to izročil Frančku. Ta je pomeril v Lilijana in ga zadell v stegno. Kroglica se je zarinila v meso tako, da je bila nujna operacija v bolnici. K sreči ni bilo poškodovano ožilje. Kaj če bi bilo zadeto oko?

Sicer nabava, posest in nošenje zračne puške niso vezani na orožni list, vendar s tem ni rečeno, da lahko vsakdo z njo neodgovorno strelja. Po mojem spada strelec z zračno puško na nadzorovano strelišče. Varnost ljudi in žive narave zahteva, da športne organizacije, pionirske in druge mladinske organizacije odločno vplivajo na mladino in jo usmerjajo na strelišča. Pri tem bi poudaril, da lahko pride pri nepredvidnem ravnanju do hudih nezgod s težko odškodninsko odgovornostjo. Vprašam, kdo bi plačal na primer oko, ki bi bilo z iztrelkom iz zračne puške uničeno? Mnenja sem pač, da starši ali vzgojitelji, ki zanemarijo nadzor nad mladino, ki se igra z zračno puško ali z drugim orožjem.*

Urhov

*Vsi ObLO naj bi po zgledu ObLO Tuzle prepovedali uporabo zračnih pušk izven določenih strelišč in bi bil kaznovan vsakdo, ki bi nosil puško brez toka ali jo uporabljal izven strelišča.

Ur.

Preživeli oziroma zastareli naboji za risanice

Leta 1952 je odbor za orožje in naboje pri Nemški lovski zvezi opredelil, takratne vrste nabojev v tri skupine: »priporočljive«, »začasno zaželen« in »nezaželen«. Štiri leta na to je to opredeliltv preimenoval v: I štandardni naboji, II specialni naboji, III zastareli naboji. Na te, skoraj desetletne priprave v izbiri kalibrov oziroma nabojev, se je nemška industrija v sporazumu z Nemško lovsko zvezo odločila, da naboje iz III skupine (zastareli naboji) od 31. decembra 1961 dalje ne bo več izdelovala.

Kdor ima torej lovsko orožje spodaj navedenih kalibrov, naj bi si pravočasno priskrbel zadostno, oziroma obilno zalogo nabojev pri svojem puškarju. Ker pa je v kalibrih 8 × 57 JR in 9,3 × 72 R še mnogo lovskega orožja v rabi, skušajo sporazumno doseči, da bodo ta dva sicer zastarela naboja še izdelovali.

Od 1. januarja 1962 dalje pa ne bodo več izdelovali tele naboje za risanice:

6,5 × 52 R, 6,5 × 58, 7 × 72, 8 × 56 M. Sch., 8 × 57 J, 8 × 57 R 360, 8 × 58 R, 8 × 60, 8 × 60 R, 8 × 60 S, 8 × 72 R, 8,15 × 46, 9 × 57, 9 × 57 R.

Poleg navedenih bodo še prenehali z izdelavo DWM nabojev 6,5 × 54, Mauser ter 7 × 57, 7 × 57 R, 7 × 64, 7 × 65 R s 7 gramov težko kroglo.

Da bi bili ti ukrepi lažje razumljivi, naj navedem, da obstoji samo v Zah. Nemčiji čez 60 vrst raznih kalibrov z več ko 300 različnimi polnjenji. Zato je skoraj nemogoče, da bi imel vsak puškar oziroma trgovina vso to ogromno vrsto nabojev na zalogi. Baje je v tem glavni vzrok, da so naboji na splošno zelo dragi in da bi s skrčenjem na nekaj vrst kalibrov padla tudi cena nabojev. Stavijo pa se tudi predlogi, da bi dvignili ceno na dvakratno ali trikratno nabojem iz skupine »zastareli naboji«, ki bi se do nadaljnjega še izdelovali, hkrati pa bi občutno znižali cene »standardnim

nabojem«. S tem bi nekako prisilili lovce, da bi jeli opuščati staro oziroma zastarelo lovsko orožje.

Vprašanje lovskega orožja je pereče tudi pri nas. Mnogi lovci tega nekako nočejo razumeti in trdijo češ, če je puška zdržala in bila dobra za deda in očeta, zakaj ne bi bila zame. Toda pri današnjem tempu razvoja v tehniki, tudi lovci ne smemo ostati pri starem, kakor tisti Angleži, ki jih je morala oblast prisiliti, da so opustili svoje zastarele avtomobile, s katerimi so ogrozili sodoben promet.

Prvi korak k zboljšanju pušk je bil pri nas že storjen od strani notranje uprave, ki je pred leti ob podaljšavanju orožnih listov odredila obvezen pregled orožja, pri čemer smo djali precej pihalnikov v staro šaro. Ostane pa odprto vprašanje, kje dobiti novo, sodobnejše orožje. Dobre šibrenice imamo že domače, a teže je za risane cevi s kroglo, ki so v hribskih in gorskih loviščih nepogrešljive. Naše puškarne in trgovine z orožjem se bodo morale pač potruditi, da bodo zadovoljile povpraševanju. Mogoče bi z uvozom polizdelkov prišli do cenejšega tovrstnega orožja? Pri tem pa je treba imeti v vidu vprašanje kalibrov. To omenjam zato, ker je na primer letos dobil lovec iz puškarne Kranj preko trg. podjetja »Jelen« v Ljubljani, novo brezpetelinko polrisanico 6,5 × 58/16, katere naboji so v kategoriji »zastarelih«. Puškarna pa, kolikor mi je znano, ne izdeluje teh nabojev. To naj bi bilo opozorilo lovcom, zlasti pripravnikom, da bi pri nabavi, zlasti rabljenih pušk pazili, da ne bodo čez čas pred vprašanjem, kje dobiti naboje.

(Iz »Der deutsche Jäger« 1961-7,10)

Mirko Lamprecht

Pogumen mladič

Prijetno junijsko jutro naju je s prijateljem Foltijem kar priklenilo na planini. Ni in ni se nama dalo v dolino. Legla sva na majhno jaso in se predala božajočim sončnim žarkom. Vsak po svoje sva modrovala, kaj neki bi bil vzrok, da tako lepo jutro ni zvalilo srnjakov na cvetoče obronke Gruberjevega vrha. Prav ko sem se hudoval, zakaj je le vsak sedmi dan nedelja in še ta skriva prebivalce tihe planine pred najinimi očmi, se je globoko pod nama nekaj premaknilo. Foltijevo bistro oko je odkrilo srno. Prišepnil mi je, da bi jo zvalil s klicem mladiča v

najino bližino. Toda srna se za klice ni zmenila.

Ko je prišla za grmovje, sva zdrsnila na gozdno pot, ki se je vila nekaj korakov pod nama. Tu sva imela za praprotjo, ki je obdajala pot, primerno kritje. Srna se je pasla vzporedno s potjo, odaljena sprva kakih 80 metrov. Ta razdalja se je hitro manjšala, ker se je srna pasla v strmino.

Srna je bila kljub najinemu mirovanju zelo nemirna, da sva ugibala, kaj jo vznemirja. Ko se je približala na kakih 50 metrov, sva opazila med praprotjo dva mladiča, ki sta se nagajivo podila okoli srne. Pri sebi sem imel fotoaparatus prijatelj me je opomnil, da bi slikal, če se bodo približali. Sam se na to nisem spomnil, tako sem bil prevzet ob pogledu na družinico. Odložila sva vso opremo, da bi se čim tiše približala previdni materi. Ta pa se je med tem vedno bolj bližala stezi, nedaleč od naju. Skrajno oprezo sva se plazila bliže in bliže. Le še nekaj korakov me je ločilo in prav ko sem se mislil toliko dvigniti, da bi ujel družinico v iskalec, je skočila srna na stezico. V hipu sem jo hotel posneti, toda kot blisk je švignila v grmovje nad stezo. S kamero sem pričakal mladiča, toda tudi ta se kljub moji veliki želji ni hotel ozreti proti meni. Vseeno sem oveko večil njegov »mimohod«. Tedaj mi šine misel, da bi se postavil pred drugega mladiča, ki se je bližal po stezici. Kakor prikazen sem se dvignil iz praproti ter ga tako presenetil, da je kar ostobel pred menoj. Hotel sem pritisniti, toda — šment — v naglici sem bil pozabil transportirati film. V bojazni, da bi mi mladič ne ušel, sem ga bliskovito ujel v naročje. Prosil sem prijatelja, da me je tako posnel, na kar sva menjala vlogi, in sem še njega slikal z mladičem. Pri tej proceduri je mladič glasno zavekal. V grmovju je zašumelo kot bi se bližal slon. Pridrvel je prvi mladič, ki naju prej pri prehodu čez stezo verjetno niti ni opazil. Le kake tri metre pred nama je obstal kakor vkopan in se postavil v tak položaj, da si ga še danes ne morem raztolmačiti — ali se je postavil za boj ali prosil milosti za ujetega bratca. Morebiti ga je radovednost ob pogledu na človeka priklenila, da se ni umaknil v varen gozd. To priložnost sem izkoristil, se mu za dober meter približal in ga nemoteno slikal. Nato sva ujetega izpustila in skupno sta jo ubrala za materjo.

S prijateljem sva se vrnila po najine stvari in jo vsa prevzeta

mahnila v dolino. Najin pogovor se je ta dan sukal le okrog tega edinstvenega doživetja. Bila sva si edina, da nama je narava to jutro naklonila lepše doživetje in spomin, kakor če bi nama dala iz »rok« smrti najlepšo trofejo.

Viktor Čeh, LD Bukovje

Predolski črnuhi

Dva dni in vmesno noč je snežilo. Suh pršič je izdatno pokril zmrznjeno podlago po dolenjskih gričih. Štiri dni je manjkalo do novega leta, ko smo se trije odpravili na kočevrja, ki nas je s polževo naglico pricincal do Predol. V krčmi nad postajo je bil posvet z domačimi lovci in čuvajem. Tam smo tudi povečerjali in prespali. Stiskali smo se k peči gostoljubne krčme in temeljito preresetavali načrte, kako bi črnuharjem prišli do živega. Že teden dni sta domačina opazovala poti divjih prašičev in nam o tem poročala. Prašiči so prihajali, iskali želod in žir in zginili, ko se je zdanilo. To pot sta izsledila v hektar velikem borovem gozdu mlado svinjo s štirimi jesenci. Od gozdne poti za odvažanje lesa je bilo oddaljeno komaj tri sto korakov. To ležišče smo nameravali obkrožiti naslednje jutro.

Ker smo računali, da se bodo prašiči zaradi sveže zapadlega snega vrnili pozneje v zavetišče, se nam zjutraj ni mudilo. Z vso previdnostjo smo v gosjem redu, molče napredovali v smeri mladja. Domačina sta, vsak s svojim psom prašičarjem, ostala spodaj pod robom, nas šest lovcev pa smo se postavili zgoraj in ob straneh mladja. Vse sledove je zametel prejšnji dan zapadli sneg. Mladje je bilo tako gosto,

da je bila hoja skozenj nemogoča. Domači lovci so tu vsako zimo postrelili tri ali štiri lisice. Pol ure po razhodu sta gonjača spustila psa. V tem sektorju nikoli ni bilo srnjadi.

Psa sta takoj našla sled in gnala. Komaj sta se psa oglasila, je priteknel lep lisjak. Nisem streljal, pač pa sem stisnil zobe zaradi prašičev. Ker sem stal nepremično, se mi je lisjak približal na deset korakov in sedel, da si ogleda neznano prikazen v hubertusu. Smrček je napeto vohljaj. Naenkrat se je prevrgel in jo v oblaku snežnega prahu mahnil nazaj v mladje. Pozneje so ga tovariši videli še dvakrat, iz mladja se pa ni umaknil.

Psa sta zelo počasi napredovala. Nisem se čudil, ker sta morala gaziti pol metra debel sneg. Čudilo me je, da sta se držala skupaj. Po živčnem sopenju sem sodil, da sta kakšnih sto korakov pred menoj. Tedaj pa sta nenadno zarjula. Uf, uf, se je oglašil prešič in zaropotalo je. Trocevko sem imel pri licu. Ni bilo treba dolgo čakati. Na desni strani je trop petih črnuhov prebil obroč in oral proti rešilnemu gozdu. Bila je svinja s štirimi jesenci. Lovca, ki je tam čakal, je trop skoraj podrl, ker je prihrumel v strnjeni vrsti. Ko se je znašel, je oddal dva strela in pogodil jesenca. Pujs je bolno zavcivlil in se zvalil v sneg. Premetaval se je tako živahno, da je lovec drugič užgal. Pujs je skočil in jo ubral za tropom, vendar ga je strel iz trocevke vrgel v sneg. Psa sta zginila za prašiči v gozdu.

Drugi pogon naj bi bil v grapi, uro hoda od prvega. Ves čas smo sledili trop, ki je bežal v tej smeri in čudili smo se, da je sled peljal naravnost v grapo, ki smo jo izbrali za pogon, ker se dvignjeni prašiči zlepa ne ustavijo. Psov še ni bilo nazaj.

Obstopili smo grapo brez posebnega upanja na uspeh. Ker je manjkalo še 20 minut do začetka pogona sem odvil termovko. Tedaj je skočila predme svinja. Nisem bil pripravljen, priznam. Odvrgel sem termovko, snel trocevko in vžgal. Razdalja ni bila več kot trideset korakov; streljal sem s kroglo in svinja se je zvalila v sneg. Obe gladki cevi sta bili še polni. Jesenček je po strelu zavil na desno med grmičevje. Po drugem strelu za breneke je obležal. Zdaj sta ostala še dva mladiča in zastavili smo nanje, pa smo zajeli v prazno, ker sta pujsa šla naprej.

Naslednjo nedeljo smo zastavili v mladih gozdovih nad cervkico sv. Antona. Psi se dolgo

niso oglasili. Med tem je lovcu, ki je hodil pred mano, skočil na deset korakov iz mladja merjasec. Lovec je zgrešil. Tudi na drugi strani gozda so pokali po petih prašičih, a brez uspeha. Prvega merjasca so našli psi kakih 100 korakov od nastrela.

Na samem vrhu so se psi vznemirili pred skladovnico drv. Skočila je lisica in kakor plug orala skozi pršič. Dober strel je ustavil njen beg.

Se pred mrakom smo se vrnili v gostoljubno krčmo. Tam nas je čakalo novo presenečenje. Kmečki fant, ki je peljal šibje domov, je našel ob gozdni stezi jesenčka; bil je še topel in je moral biti obstreljen pri grapi. Vrgel ga je na voz in ga oddal krčmarju, ker je računal, da se bomo tam oglasili. Za poštenje smo fanta primerno nagradili.

Predolski gozdovi takega plena že dolgo niso dali.

A. S. Pirc

Ob luninem svitu na jazbeca

Pred leti sem se mnogo in uspešno bavil s lovom na jazbeca. V septembru in oktobru sem bil takorekoč vsako jutro in vsak večer v Gornjeku, Vonarju ali v Rudnici pri Mihalčevi pečini. To so bila tri mesta, kjer so leto za letom domovale generacije jazbecov, ki so si izkopale mrežo rogov v peščenem terenu ter si uredile svoje gradove. Koruza, krompir in šmarnica v bližini teh gradov so jim bile pogrnjene mize in pitališča, kjer so si pripravljali tolščo na zalogo za zimsko spanje. Na račun škode, posebno v koruzah, je iz ust kmetov na nas lovec padla marsikatera pikra. Prisiljeni smo torej bili te zaspane godrnjače nekoliko zredčiti.

Ob krasnem ščipu sredi oktobra sva s prijateljem Ignacem zavzela čakališče ob šmarnici blizu Mihalčeve pečine, kjer so bile lepo zglijane poti jazbecov. Bil je čudovit jesenski večer, toplikast z izredno vidljivostjo, brezvetrjem, pač zelo ugodnimi pogoji za čakanje. Okoli šmarnice je bila brajda z zrelo dišečo izabelo in v senci te brajde sem si uredil čakališče. Ker nisem smel kaditi, sem zobal zrele jagode, ki so mi zelo godile. Iz gozda sta jo primahala dva zajčka, ki sta se na travniku nekaj časa pasla, potem pa pričela izvajati prave akrobacije. Zaskovikala je sova, zajčka sta postala pozorna. Naenkrat je sova priletela nad travnik čisto neslišno in tik nad zemljo ter se zapičila na miško, ki je utegnila le še žalostno zacviliti. Oba dolgouha junaka pa sta jo z naj-

večjo možno brzino mahnila v varni gozd. Sledil je premor, ki je trajal morda pol ure, nakar je v gozdu v smeri, kjer je bila jazbečeva pot, pričelo šumeti suho listje. Nekaj časa je šumelo, pa zopet utihnilo, se približevalo robu gozda, pa zopet utihnilo — videl še nisem nič. Notranje me je začelo kar greti, srce je nehote pričelo utripati hitreje in močnejše... Po kratkem premoru se je šumenje ponovilo, takrat že skoraj na samem robu gozda... končno se je na robu gozda pojavila značilna bela lisa v bleščeči mesečini... jazbec je bil tu. Zopet se je malce ustavil, nato pa se je v lahnem drncu spustil na travnik in krenil naravnost proti meni. Ko je prihajal v strelno daljavo, je krenil nekoliko v desno in ko sem ga imel rez lepo od strani, sem sprožil. Jazbec je negibno obležal. S pripravljeno puško sem čakal nekaj minut in ko se ni nič premaknilo sem stopil bliže. Medtem je prišel Ignac in ugotovila sva, da je lepa jazbica, debela kot prašiček.

Ernest Rečnik
LD Šentjur pri Celju

Stražnik in zajec

Zima: Proti večeru začne snežiti. Če se bo zjasnilo, si misli Ciril, bo krasno za zajce.

Že pred polnočjo preneha snežiti. Zjutraj se Ciril s puško odpravi po sneženi celini proti gozdu. Kmalu naleti na zajčji sled, gre po njem do grmovja, ga obide in ugotovi, da je zajec v grmovju. Toda, če sam spodim zajca, ga ne morem streljati, če ga pa ne spodim, ne pridem do strela — modruje Ciril in čaka, ne vedoč, kaj naj stori.

Kmalu pride mimo ženska s košem. Ciril jo poprosi, da bi spodila zajca iz grma. Toda ženska ga zavrne, češ naj se ne norčuje iz ubogih ljudi. Zatem pride mimo občinski stražnik in tega poprosi, da bi s svojo sabljo malo pobrskal po grmovju, da bo izskočil zajec. Policaj ne verjame, da je zajec v grmovju, vendar proti stavi za 2 litra vina, ki ju bo Ciril plačal, če zajca ne bo, privoli. Nato stražnik potegne sabljo in jame udrihati po grmovju. Zajec skoči in Ciril ga podere. Stražnik se čudi: »Kako, hudiča, si vedel, da je zajec v grmovju?« »Eh, kako?! Vohal sem ga!«

Stražnik, ki ni bil niti malo lovca, je vsem navdušeno pripovedoval, da Ciril zajca voha in je plačal tudi stavo.

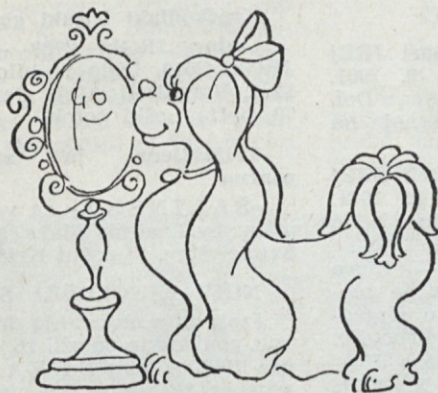
K. P. LD Žalec

pasji kotiček

Anda Grabrijan

SAJ DOVOLITE, tovariši lovci — naši gospodarji, — da se tudi mi — vaši zvesti psički — enkrat zberemo v tem kotičku na kratek pomenek o naših zadevah, — saj vi imate trenutno itak druge izvenlovske skrbi: letni oddih z družinico, vinsko razstavo itd.

Najprej priznamo z vso hvaležnostjo, da se tudi življenjska raven nas psičkov polagoma dviga, — da stroga pravila našega društva ugodno vplivajo na našo čistokrvnost in pasemsko uveljavljanje, — da se vedno bolj cenijo koristi, ki jih mi tako radi in z veseljem doprinašamo človeški družbi in — končno, da smo vam tako neizrečeno hvaležni za vso vašo ljubezen in skrb, ki nam jo vedno bolj izkazujete. Naj bomo katerekoli pasme, naša zvestoba in vdanost in ljubezen do gospodarja je brezmejna. To vam vsak trenutek pove naš odkritosrčen pogled. Z vami se radujemo, kadar ste veseli, — z vami sočustvujemo, kadar vas tarejo skrbi. Ne izdamo vas pred solovci, kadar se

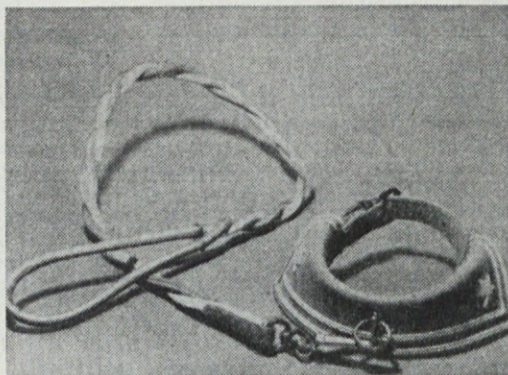

hvalite, da ste ustrelili toliko več jerebic kot v resnici, — ne izdamo vas, kadar mimo streljate in potem trdite, da ste vi zadeli zajca in ne vaš tovariš in tudi za marsikaj drugega vemo in molčimo. Z vami gremo po pravih in nepravih poteh, v soncu in dežju, pozimi in poleti, pa tudi če nismo vsakokrat deležni koščka klobase, — hvaležni smo vam za košček kruha, da nas le z ljubeznijo pobožate po glavi in nam daste čutiti, da nas imate radi in da ste zadovoljni z nami. Ne kakor oni inozemski gost, ki se je zvečer vrnil iz celodnevnega lova z preobilnim plenom v gostilno k večerji in mu je truden in lačen brak ponižno legel pod mizo, pa ga je z brcami spodil ven in zaprl v lopo brez večerje in brez lepe besede... Nasprotno, kakšna plemenitost srca onega našega lovca DoF, ki v zadnji številki »Lovca« išče v malem oglasu lovskega psa, »ki se ne bi jezil, če on ne bi ničesar zadel!...«

Menda smo tudi malček domišljivi mi psički, to pa zaradi tega, ker se ne more noben drug četveronožec ponašati s kar 195 uradno priznanimi pasmami, med temi samo lovskih 103 (če smo prav poučeni). Kako sta mati narava in človek poskrbela, da je od prvotnega »canis familiaris« prišlo do tako ogromne zbirke, to je zares velika uganka še za učene ljudi! Pa pripadniki katerekoli vrsti: majhni, srednji, večji, veliki, črni, rjavi,

* Je pomotoma zašel od šaljivih med male oglašev. Ur.

sivi, dvobarvni, trobarvni itd. itd., vsi služimo vdano in zvesto človeku. Razlika je le v tem, da nekatere vrste zasejejo pogosto spore v družine, — dà celò do zakonske ločitve pritirajo vso stvar! Ker niso vsi moški take dobričine kakor oni, ki se

je nekoč izrazil: »v moji hiši je na prvem mestu pes. Potem dolgo časa nič... in potem pridem šele jaz, revež, na vrsto!« — Nasprotno pa mi lovski vedno utrdimo družinske vezi. Na primer: zjutraj ko gospod popije skodelico kave in si privošči še pet minut udobnosti v naslanjaču: »Tref, aport časopis!« Otroci so srečno nakrmljeni in oblečeni: »Tref, aport žogo!« Medtem konča gospa svojo jutranjo toaletto: »Tref, aport cekar, greva na trg!« In še zvečer: »Tref, aport copate!« Tako je Tref nujno potreben vsej družini in to takorekoč v svojem prostem času, ker svojo pravo službo vendar vrši, ko gresta z gospodom na lov!

Idealen lovski pes, kakor bi si ga želel vsak lovec (po zamisli nelovca) bi moral biti tak, da bi bil že izšolan za lov, ko ga dobi lovec v roke in sicer kot šarivec, kot gonič, kot jamar, — uporaben v gozdu, na planem, v grmovju, v močvirju in v vodi. Moral bi imeti absoluten posluš za gospodarjeva povelja in absolutno pokorščino, biti prvovrsten krvosledec, da bi našel in obljajal obstre-

ljeno zverjad in da bi »pošteno« aportiral plen, da ne bi bil prevelik po obsegu, namreč primeren današnjim tesnim stanovanjem, — in da ne bi bil premajhen, da bi pač mogel aportirati vsaj 3 kilograme težkega zajca, — seveda čim manj zahteven

v hrani v vsakem pogledu. — Vrhutega bi moral biti dober čuvaj: »Tref, na prostor in pazi!« seveda na nahrbtnik z vso vsebino in s puško vred, medtem ko gospodar... in končno še izkušen vodič, da srečno privede gospodarja v pozni ali že zgodnji uri pod domači krov...

Sedaj pa še modni kotichek, saj se eden od temeljev, na katerih danes svet sloni, imenuje »moda«. Včasih je sicer zanimala le ženski spol, danes pa vidimo, da ji sledi tudi moški spol. Sicer ne lovci, — naši gospodarji, in to je pametno in previdno. Pustimo tisto »hecnko« frizuro a-la Marlon Brando, — toda predstavljajte si, kako bi to izgledalo, da bi šli na lov v tistih ozkih ceveh za peči, s tisto napeto zadnjico in bi nepričakovano naleteli na ščetinarja ali kosmatinca in nočemo reči iz strahu, ampak le iz varnostnih ozirov, da bi se hoteli rešiti na bližnje drevo! Adijo hlače in tako dalje! — Pa skoraj smo zašli malo na stranpot! — Torej nazaj k modi! — O, tudi nečimrni smo mi piščki, če ne veste! — Samo poskusite nam privezati na ovratnico živordečo pentljo, pa boste videli, kako ponosna bo tekla mlada Diana, da se pokaže sosedom! Sicer pa je naša oprema

kaj skromna: primerna ovratnica in vrstica. Ovratnica ni treba, da ima vdelane raznobarvne kamne s svetlimi okraski, kakor je ameriška moda. Zelo zabavna pa se nam zdi ovratnica po najnovejši modi po sliki iz italj. časopisa s čini! Z eno, dvema ali tremi zvezdicama? In v barvah, za nas lovce gotovo zeleni! V inozemskem kinološkem časniku se najde še vse kaj drugega! Gumijasti čeveljčki in ogrinjala iz najlona za deževne dneve, — pa še kaj drugega za kritične dneve, — dišeči šampon s protimrčesnim učinkom in za blesk dlake za kopanje, — angleški keksi za »lahko noč« v raznih barvah in tako dalje.

No, pri nas nismo tako zahtevni, — ugaja pa nam zelo, v prvi vrsti, če nas ne muči mrčes in smo res hvaležni, da nas in naše hiške vsak teden potrosite s praškom in vsaj enkrat na teden skrtačite naše kožuhe in izčešete tisto mrtvo dlako, ki nam je tako neprijetna in ki nas dela tako grde.

Pa dovolj za danes, in če nam boste dovolili, bomo še kaj pokramljali v našem koticčku na prihodnjem sestanku!

Vaši najzvestejši piščki.

PRIJAVLJENE PARITVE

Nemški kratkodlaki: ptičarji:

Biba Radenska JRPki 1978 — Lord Polanski JRPki 1972, leglo bo 17. XI. 1961. Vzreditelj Štefan Hajduk, Murska Sobota, Kopalniška ulica 5 a

Bibra Betnavska JRPki 2351 — Boj JRPki 891, leglo je bilo 16. 9. 1961. Vzreditelj Jože Recek, Tešanovci 45, pošta Martjanci.

Bistra Betnavska JRPki 2352 — Lord Polanski JRPki 1972, leglo je bilo 13. 7. 1961. Vzreditelj Jakob Kosi, Grabe št. 5, pošta Križevci pri Ljutomeru.

Lovski terijerji:

Beba JRLT 1299 — Jago Pobreški JRLT 758, leglo je bilo

12. 9. 1961. Vzreditelj Ludvik Lapornik, Rečica, pošta Laško.

Braki jazbečarji:

Biba JRBj 909 — Dari JRBj 1126, leglo je bilo 19. 9. 1961. Vzreditelj Franc Rangus, Dol. Vrhpolje, pošta Šentjernej na Dolenjskem.

Bora JRBj 589 — Bek JRBj 907, leglo je bilo 5. 8. 1961. Vzreditelj Lovska družina Novo mesto.

Dijana JRBj 1954 — Cigro Rifniški JRBj 726, leglo je bilo 5. 8. 1961. Vzreditelj Jože Strgaršek, Klučevca, Dobovec, Trbovlje.

Alma JRBj 634 — Daso JRBj 968, leglo je bilo 22. X. 1961. Vzreditelj Lovska družina Tu-

hinjska srednja vas pošta Kamnik.

Kratkodlaki istrski goniči:

Čedna JRGki 2788 — Jago JRGki 2869, leglo je bilo 23. X. 1961. Vzreditelj Alojz Car, Retje 72, pošta Loški potok.

Prijavljena in zaščitena psarna

»ŠALINSKA« za vse vrste ptičarjev. Lastnik Maks NEMEC, Šalinci štev. 7, pošta Križevci.

NOVI KINOLOŠKI SODNIK

Izpit za ocenjevanje dela vseh vrst goničev je položil 16. septembra 1961 Alojzij BRVAR, Podvine št. 20, pošta Zagorje.

Kinološka zveza Slovenije

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

FRANJO BULG, predsednik LZ Novo mesto — 60 letnik

Rojen 25. novembra 1901 v Šentrupertu na Dolenjskem, se je že s 17 leti vključil v lovske vrste in je od tedaj vseskozi vzgledno aktiven član zelene bratovščine. Po osvoboditvi je bil eden prvih, ki je organiziral lovstvo na Dolenjskem in bil takoj izvoljen za predsednika LZ bivšega okraja Trebnje. Ko je bil ta okraj 1952 razformiran, je bil izvoljen za predsednika LZ Novo mesto in to funkcijo opravlja še danes. Pod njegovim vodstvom je bil postavljen spomenik padlim borcem-lovcem NOB na Frati. V njihov spomin se tam vsako leto vrši vzorna brakada, ki hkrati služi mlajšim lovcem za vzgojo. Na njegovo pobudo je Zveza kot prva v Jugoslaviji razvila svoj lovski prapor. Njegova zamisel je

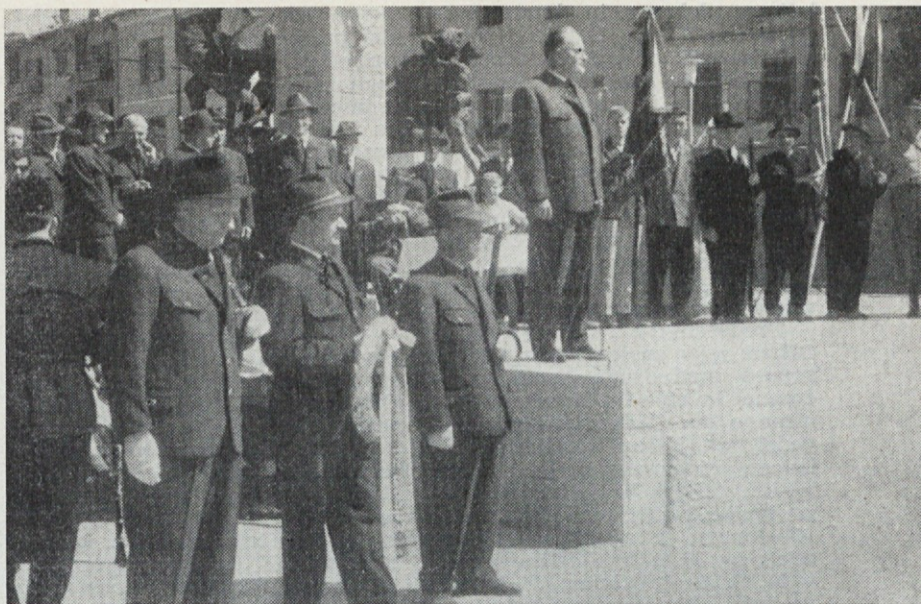
tudi, da si lovci Dolenjske postavijo svoj lovski dom. Veliko delo je opravil pri vzgoji članstva in mnogo pripomogel, da se je dolenjsko lovstvo otreslo zaostalosti. S svojim požrtvovalnim delovanjem je vzgled vsem lovcem. Njegova zasluga je, da ima Dolenjska danes dober stalež fazanov. Poleg tega je agilen kinolog, predsednik Kinološke zveze Slovenije in član upravnega odbora Lovske zveze Slovenije. Za svoje neumorno delo in uspehe v lovstvu ima dve odlikovanji za lovske zasluge. Našemu jubilarntu in spoštovanemu lovsckemu tovarišu čestitamo k obletnici in mu želimo še mnoga leta krepkega in plodnega sodelovanja v naših vrstah.

Dolenjski lovci

Veliko lovsko slavlje v Kočevju

V počastitev 20. obletnice vstaje jugoslovanskih narodov, je Lovska zveza Kočevje priredila slavnostno razvitje svojega prapora in tekmovalno streljanje najboljših strelskih skupin lovskih družin.

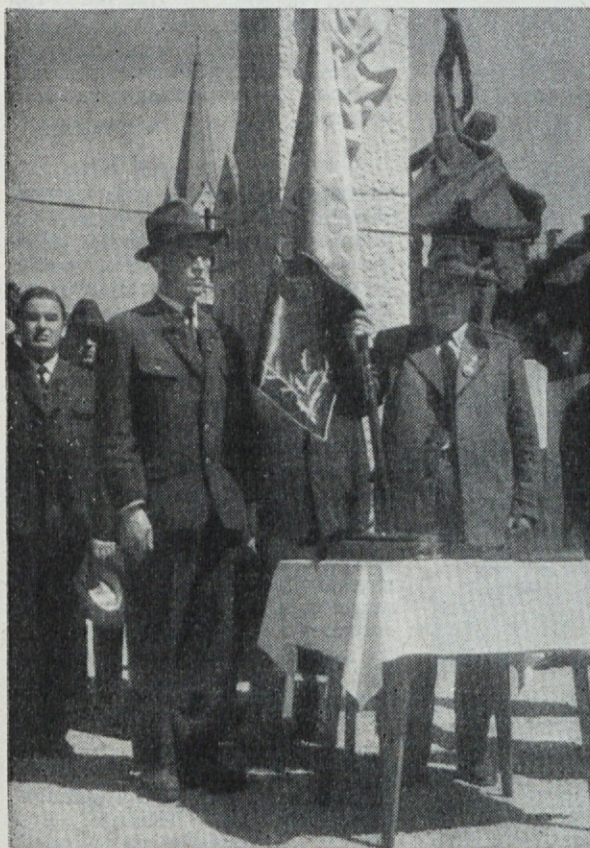
Na dan prireditve — 25. junija 1961 — je bilo Kočevje lepo okrašeno in v sončnem jutru so se zbirali lovski gostje iz Drage, Predgrada, Roba, Osilnice, Loškega potoka, Banjaloke, Turjaka, Sodražice, Ribnice, Strug Dobrepolja, Velikih Poljan, Velikih Lašč, Dolenje vasi, Male gore in Kočevja. Ob devetih je povorka, v kateri je bilo okoli 350 lovcev LD, s praporom LD Ribnica, lovci GL »Rog«, deputaciji Strelske družine Kočevje in Planinskega društva Kočevje s svojim praporom in z rudarsko godbo iz Kočevja, odkorakala na slavnostni prostor. Posebno pozornost v povorki je vzbujala četa 32 lovcev, ki so v osmih četverstopih nosili lovske rogove, nahrbtnike in pasti, smuči, nahrbtnike s krpjami, nahrbtnike s stolčki, zvitke krp in vodili štiri istrske goniče in štiri lovske terijerje.

Tajnik LZ Jože Kalan pričinja slavnostno zborovanje pred spomenikom in položitev venca

Ob spomeniku revolucije je tajnik LZ Kočevje, Jože Kalan pričel slavnostno zborovanje in pozdravil prvega predsednika slo-

venske lovske organizacije na Dolenjskem ter pokrovitelja proslave Ivana Kluna, dolgoletnega in zaslužnega lovskega in kino-

Pokrovitelj proslave Ivan Klun razvije novi lovski prapor

Lado Švigelj pripinja na prapor spominski trak Lovske zveze Slovenije

loškega delavca in kuma prapora dr. Janka Lavriča, predsednika obč. odb. SZDL Kočevje M. Meglerja ter ostalo zastopstvo, občane in lovce. V svojem govoru je med drugim opisal trpljenje in boje naših narodov med drugo svetovno morijo, po kateri nam je naša revolucija prinesla svobodo in z njo nov družbeni red in novega človeka. Po vznesenem govoru je v počastitev žrtev za svobodo, položil venec pred spomenik.

Predsednik LZ Kočevje, Tone Ožbolt je v svojem slavnostnem govoru med drugim podal zgodovino lovstva in lovske organizacije na Kočevskem in povedal, da je od 450 kočevskih lovcev sodelovalo v NOB 320 lovcev. Od teh jih je bilo 96 preganjanih, ujetih in interniranih, 144 lovcev je oficirjev in podoficirjev JLA, 261 odlikovancev v NOB, 83 invalidov, 86 lovcev pa je darovalo svoja življenja v NOB proti okupatorju in njegovim hlapcem.

Za tem je pokrovitelj proslave Ivan Klun ob državni himni razvil nov lovski prapor, po pomembnem govoru pripel na

prapor spominski trak in ga predal predsedniku LZ. Za njim je pripel na prapor spominski trak kum prapora dr. Janko Lavrič, v imenu Lovske zveze Slovenije pa Lado Švigelj. Končno je prapor prevzel v svoje varstvo prvi praporščak Jože Kalan ml., z obljubo, da ga bo vedno čuval in nosil v čast in ponos lovski organizaciji. Po tem obredu je bila odposlana pozdravna brzojavka prvemu lovcu in predsedniku FLRJ maršalu Titu.

Od spomenika je veličastna povorka obšla mesto do ljudske šole, kjer je predsednik Tone Ožbolt razdelil diplome 45 najzaslužnejšim članom. V drugem delu lovskega zbora se je vršilo tekmovalno streljanje najboljših strelskih skupin. V 16 skupinah je sodelovalo 48 lovcev. Prvo mesto in s tem prehodni pokal z diplomom LZ Kočevje je osvojila LD Banjaloka, drugo mesto LD Mala gora, tretje pa LD Osilnica. Šest najboljših strelcev pa je prejelo denarne nagrade. Vzorna proslava se je zaključila z velikim moralnim uspehom za naše lovstvo.

Jože Kalan

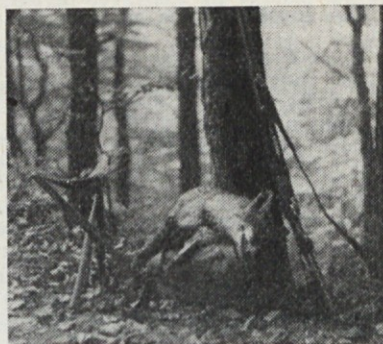

Foto D. Bravničar

Lovska razstava v Ribnici na Dolenjskem

Za proslavo 20-letnice vstaje pri nas je bil v Ribnici od 10 do 17. sept. 1961 I. Ribniški festival, na katerem so sodelovali tudi lovci ribniške doline. V telovadnici ribniške osemletke so razstavili številne medvedje, jelenje, srnjače in prašičje trofeje. Obiskovalcem je bil najbolj všeč del razstave, ki je nazorno prikazoval našo divjad v gozdu in na polju. Poleg tega so bile razstavljene lovske puške raznih dob, vabila, pasti in drug lovski pribor ter številne slike in lovska literatura. Vsi obiskovalci razstave, domači in gosti so se o nji pohvalno izražali. To naj bo vzpodbuda za delo naprej!

»Ribničan«

Lovski prapor je 9. julija 1961 razvila LD Slovenj Gradec. Za proslavo so se ob udeležbi delegatov sosednjih družin, vršile tekme v ostrem streljanju na tarčo in na glinaste golobe. Starešina Jože Pučko je pozdravil navzoče in orisal delovanje lovske družine s poudarkom na razvitje prapora. Pokroviteljica je bila Kmetijsko-gozdarska zadruga Slovenj Gradec. Trak na prapor so pripeli zastopniki te zadruge, LZ Maribor, LD Bukovje, Dolič, Mislinja in Dobrava. Zlate in srebrne žebličke so prispevale nekatere sosednje lovske družine, gospodarske organizacije in posamezniki ter člani domače lovske družine. Prapor je sprejel v varstvo dolgoletni član upravnega odbora družine Valentin Berložnik.

Prehodni pokal občine Slovenj Gradec za ostro streljanje je osvojila ekipa LD Slovenj Gradec, v streljanju na glinaste golobe pa LD Mislinja. Lep uspeh v streljanju na glinaste golobe izven konkurence so dosegli lovci iz Ptuja.

M. Ramšak, LD Slov. Gradec

LD Medvode je za proslavo 20-letnice vstaje slovenskega naroda odprla lovsko kočo in razvila prapor ter je bil zanjo 27. avgust 1961 največji praznik.

Nova lovsko kočica na Osolniku stoji v predelu lovišč, ki je bil do sedaj zaradi odročnosti slabo obiskan. To je bil tudi glavni povod za graditev kočice,

na višini 730 metrov, v tem predelu, ki je bogat z vsemi vrstami divjadi. Zgrajena je bila v glavnem z udarniškim delom (4000 delovnih ur). Gradnjo so z razumevanjem krepko podprli okoliški kmetje, Planinsko društvo Medvod ter številni nečlani, ljubitelji narave. Iskrena jim hvala!

Drago Oblak, LD Medvode

Foto M. M., Kočevje 1957

Lastni dom so 27. avg. 1961 v spomin vstaje naših narodov odprli trboveljski in savinjski borci na Vrheh (902 m), blizu Čemšeniške planine, kjer so se odigrali zgodovinski dogodki iz NOV in kjer je bila 1941 ustanovljena prva revirska četa borcev NOV.

Dom borcev stoji na meji lovskih družin Trbovelj, Zagorja in Tabora, je sodobno opremljen in bo tudi lovcem nudil prijetno zatočišče. Lovci pozdravljajmo te lepe zamisli borcev, planincev in lovskih družin, z graditvijo skupnih planinskih postojank. Pozdraviti je treba tudi dom hrastniških planincev na Kalu, ki je pravkar odprt. Dom Hrastnik Dol na Gori je večja predvidena postojanka na Mrzlici. Lovci Zagorja bodo še letos odprli svoj dom nad Gamberkom.

Vprašujemo se, kaj bo z našo divjadjo, ko ne bo imela več mirnega žitja v svojih domovanih kakor nekoč. Toda živimo v »atomskem času« kateremu se mora tudi divjad prilagoditi. Dokaze za to nudijo nižinska lo-

višča, kjer se vsa divjad kaj malo meni za trušč in hrup številnih vozil in drugih sodobnih

naprav. Zato naprej po začrtani poti in življenje nam bo lepše.
I. R.

LD Tomišelj je 9. julija 1961 praznovala pri svoji lovski koči v Strahomerju pod Krimom, 15-letnico ustanovitve. Člani so prejeli spominske lovske značke

Foto H. Vadnov

Mihael Šoštatič 80 letnik, član LD Križevci pri Ljutomeru se še vedno aktivno udeležuje lovskega življenja in še marsikaterga zajčka položi na dlako. Že od 1923 je lovec, iskren tovariš, neumoren graditelj in čuvar divjadi. Mimo tega je vzoren živinorejec, ki se že dolgo ukvarja s selekcijo domačih živali.

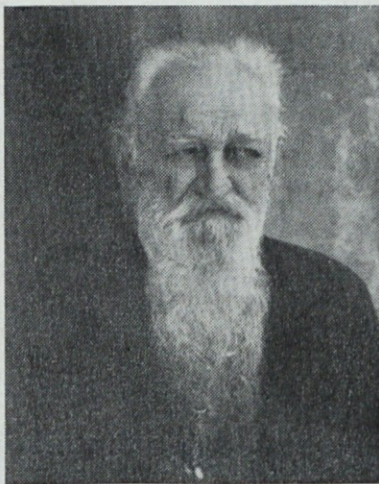
Častljivemu lovskemu tovarišu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zdravja in zadovoljna leta!

Člani LD Križevci

UMRLI SO:

Adolf Grom je umrl 28. junija 1961, star 84 let, upokojenec v Novem mestu. Rodil se je 1. okt. 1877 v napredni družini in se je udeleževal v vseh naprednih kulturnih organizacijah. Tako je vzgojil tudi svoje štiri sinove — partizane, od katerih dva in njegov vnuk so padli v osvobodilnih bojih. Zato je bil, dasi star, preganjan. Pokojnik je bil prvi organizator slovenskega lovstva v Novem mestu in dolgoletni tajnik v lovski organizaciji. Vso svojo veliko lovsko prakso in prosti čas je kot tedanji zakupnik lovišč okoli Novega mesta posvetil gojitvi divjadi, zlasti fazanov in jerebic ter osvežitvi krvi zajcev. Kot kinolog je že tedaj gojil pasemske lovske pse in jih šolal za pravičen lov. Povsod je lovцем svetoval in pomagal in sam neumorno delal in skrbel za dvig slovenskega lovstva in lovske zavesti. Tudi po osvoboditvi, čeprav že star, je

vneto sodeloval v novi lovski organizaciji kot tajnik Okrajne lovske zveze. Lovska družina

ga je za njegove zasluge imenovala za svojega častnega člana, Lovska zveza Slovenije pa

odlikovala z Znakom za zasluge. Do zadnjega je v duhu spremljal vsa lovska dogajanja, dokler ni obmirovalo srce, ki je tako ljubilo lov, divjad in naravo.

V trajnem spominu mu ostanejo lovci vedno hvaležni za njegovo delo na zelenih poljanah našega lovstva.

LD Novo mesto

Franc Lešar, član LD Žalec in Polzela, iz Šempetra v Savinjski dolini, se je v juniju smrtno ponesrečil.

Janez Markovič, član LD Križevci pri Ljutomeru, iz Ključarovec, vzoren član lovske organizacije od 1921, se je smrtno ponesrečil.

Alojz Jureš, član LD Križevci pri Ljutomeru, 1910 soustanovitelj Lovskega društva v Križevcih in dolgoletni njegov predsednik, iskren lovski tovariš, je po mučni boleznii 68 let star preminul.